

วรรณคดีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในบทนี้ผู้วิจัยขอเสนอ เรื่องที่ เกี่ยวข้องกับการสอนดนตรีล่ากลขั้นพื้นฐาน โดยกระบวนการเรียนรู้อาษา ซึ่งแบ่งเป็นหัวข้อดังนี้

ธรรมชาติของดนตรีและสำระดนตรี

ธรรมชาติของภาษาและกระบวนการเรียนรู้อาษา

การสอนดนตรีล่ากลขั้นพื้นฐานโดยกระบวนการเรียนรู้อาษา

แนวความคิดการสอนดนตรีล่ากลขั้นพื้นฐานในระดับประถมศึกษา

งานวิจัยที่ เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนดนตรีล่ากลขั้นพื้นฐาน

ธรรมชาติของดนตรีและสำระดนตรี

1. ธรรมชาติของดนตรี

ตามข้อสันนิษฐานของนักปราชญ์หลายคนเกี่ยวกับต้นกำเนิดดนตรีในบรรพกาล โดยอาศัยหลักการและเหตุผล ตลอดจนหลักฐานทางศิลปวัตถุที่หลงเหลืออยู่นั้น ละ เอียด เทราปัตย์ (2522) ได้กล่าวถึงข้อสันนิษฐานของ รูส์โซ (Rousseau) เฮอร์เตอร์ และ ลีเพินเชอร์ (Herder and Spencer) ที่ว่าดนตรีเกิดจากการยกระดับเสียงพูดคุยธรรมดาของมนุษย์มีทางเป็นไปได้ เพราะสำเนียงของภาษาบางภาษานั้นมีระดับเสียงสูง-ต่ำต่างกันอยู่ ถ้าทอดสังหระการพูดหรือเร่งสังหระการพูดขึ้นไปจากปกติก็จะได้เพลงขึ้นมา ในลำดับต่อมาก็พัฒนาตกแต่งระดับเสียงให้มีความสูง-ต่ำต่างกันให้มากออกไปก็จะได้เพลงขับร้องที่ไพเราะ เพราะพริ้ง มีความหมายต่ออารมณ์และความรู้สึก วีรัช ชุยลิ่งเนิน (2525) กล่าวในทำนองเดียวกันว่า ดนตรีเกิดมาพร้อมๆกับมนุษย์ในยุคแรก โดยรู้จักการร้องรำทำเพลงแบบ

ธรรมชาติ คือ เคาะหิน เคาะไม้ เป่าเขาหรือกระดูกสัตว์ที่ล่ามาได้ให้เป็นเสียงต่าง ๆ ส่วนปากก็ร้องเสียงโหวกเหวกไปตามเรื่อง ดังนั้นตามหลักการของดนตรีดั้งเดิมที่มีมาในบรรพกาลถือว่า ศิลปะการดนตรีคือการทำให้เสียงในรูปลักษณะต่าง ๆ กัน เช่น เสียงกระซิบ เสียงพูดคุย หรือแม้แต่เสียงตะโกน ฯลฯ เป็นต้น ดังนั้นวัตถุใดก็ตามที่ทำให้เกิดเป็นเสียงได้แล้วก็จะถือเป็นเครื่องดนตรี

จะเห็นได้ว่า โดยเนื้อแท้ของดนตรีหรือธรรมชาติของดนตรีเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับเสียงที่รับรู้ด้วยการฟังซึ่งมนุษย์ได้สร้างดนตรีโดยการนำเสียงต่าง ๆ มาเรียบเรียงให้เป็นระเบียบและสามารถถ่ายทอดไปยังผู้ฟังได้ ธรรมชาติของดนตรีจึงมีลักษณะที่สำคัญพอสรุปได้ดังนี้ (ลูกรี เจริญสุข, 2532)

1.1 ดนตรีเป็นศิลปะเกี่ยวกับเสียงที่สื่อหรือสัมผัสด้วยการฟังแตกต่างจากศิลปะอื่น ๆ ที่สัมผัสด้วยตาหรือเป็นทัศนศิลป์ (visual art)

1.2 ดนตรีเป็นศาสตร์ที่สามารถเรียนรู้ได้ด้วยการจำ การท่อง การอ่าน และการคิดหาเหตุผล ดังนั้นการเรียนรู้แนวคิดทางด้านระบบเสียงดนตรีจึงมีการเปลี่ยนรูปของเสียงออกมาเป็นระบบสัญลักษณ์ของเสียงที่รับรู้ด้วยตา เพื่อประโยชน์ในการถ่ายทอดและเรียนรู้ดนตรีได้ง่ายขึ้น ดนตรีจึงมีลักษณะอีกอย่างหนึ่งคือเป็น เรื่องที่ เกี่ยวข้องกับสัญลักษณ์ทางดนตรี

1.3 ดนตรีเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมที่สังคมจะต้องศึกษาและเรียนรู้ วัฒนธรรมการฟังและประสบการณ์ดนตรีด้านอื่น ๆ เป็น เรื่องของแต่ละบุคคลที่จะพอใจและซาบซึ้งการบอกเล่าหรือเขียนให้ผู้อื่นได้รับรู้ เป็นการถ่ายทอดจากคนจากรุ่นหนึ่งไปสู่อีกรุ่นหนึ่ง

1.4 ดนตรีเป็น เรื่องของกลุ่มยรลที่ทุกคนสามารถจะรับรู้ถึงความไพเราะและมีความซาบซึ้งในดนตรีได้ตามโอกาส ตามความสามารถของแต่ละบุคคล

1.5 ดนตรีเป็นการแสดงออกทางอารมณ์ นักร้อง หรือผู้บรรเลงดนตรีจะถ่ายทอดเสียงดนตรีจากบทเพลงให้ผู้ฟังได้รับรู้ถึงอารมณ์แห่งเสียงเพลงหรือเสียงดนตรีนั้น ๆ

โดยสรุป ธรรมชาติของดนตรีเป็น เรื่องของเสียงที่สัมผัสได้ด้วยการฟัง อีกทั้ง เป็น เรื่องที่ เกี่ยวข้องกับสัญลักษณ์ทางดนตรีเพื่อประโยชน์ในการถ่ายทอดและการเรียนรู้ดนตรีได้ง่ายขึ้น นอกจากนี้ดนตรีเป็นสื่อแสดงออกทางอารมณ์เพื่อให้ผู้รับฟังได้รับรู้ถึงความไพเราะและ

ความเข้าใจในดนตรีตามความสามารถของแต่ละบุคคลในสังคมจึงถือว่าดนตรีก็เป็นส่วนหนึ่งของสังคมที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาดนตรีและการถ่ายทอดดนตรีจากคนรุ่นหนึ่งไปสู่คนอีกรุ่นหนึ่ง

2. สาระดนตรี

ดนตรีเป็นวิชาการแขนงหนึ่งที่มีลักษณะเฉพาะตัว บางครั้งดนตรีอาจจัดอยู่ในศิลปะแต่เนื้อหาสาระดนตรีจะแตกต่างจากศิลปะแขนงอื่น ๆ ที่รับรู้ด้วยตา ส่วนดนตรีจะรับรู้ด้วยการฟังเป็นโสตศิลป์ (aural art) และเป็นศิลปะการแสดง (performing art) สาระดนตรีสามารถแบ่งออกได้สองส่วน คือ ส่วนที่เป็นเนื้อหาซึ่งได้แก่ องค์ประกอบหรือโครงสร้างของดนตรี และส่วนที่เป็นทักษะได้แก่ การปฏิบัติทางดนตรีหรือทักษะดนตรี จะขอยกกล่าวถึงสาระดนตรีพอสังเขปดังนี้ (เจริญ สุทธิจิตต์, 2531 ก)

2.1 เนื้อหาดนตรี (music content) ประกอบด้วยสิ่งสำคัญคือองค์ประกอบของดนตรีและวรรณคดีดนตรี

2.1.1 องค์ประกอบของดนตรี (music element) ประกอบด้วย จังหวะ (rhythm) ทำนอง (melody) เสียงประสาน (harmony) รูปแบบ (form) สีสน (tone color หรือ timbre) และลักษณะของเสียง (characteristics of sound)

2.1.2 วรรณคดีดนตรี (music literature) ประกอบด้วย บทเพลง (repertoire) และประวัติดนตรี (music history)

2.2 ทักษะดนตรี (music skills) ประกอบด้วย การฟัง (listening) การร้อง (singing) การเล่น (playing) การเคลื่อนไหว (moving) การสร้างสรรค์ (creating) และการอ่าน (reading)

กล่าวได้ว่า สาระดนตรีประกอบด้วย 2 ส่วน คือ ส่วนแรกเป็นเนื้อหาดนตรี ประกอบด้วย องค์ประกอบของดนตรีและวรรณคดีดนตรี ส่วนที่สองคือทักษะดนตรี สาระดนตรีนี้เป็นส่วนสำคัญที่จะทำให้ผู้ศึกษาเข้าใจและเข้าใจในดนตรีได้ เพราะองค์ประกอบของดนตรีเป็นแนวคิดขั้นพื้นฐานของดนตรี วรรณคดีดนตรีเป็นผลการสร้างสรรค์และพัฒนาการของดนตรีและทักษะดนตรีจะเป็นประสบการณ์ทางดนตรี จึงถือว่าผู้ศึกษาดนตรีจะได้รับความรู้ทางดนตรีควบคู่ไปกับประสบการณ์ทางดนตรีซึ่งจะช่วยให้ผู้ศึกษามีความเข้าใจและเกิดความเข้าใจในดนตรีได้ตามโอกาสและความสามารถของตน

ธรรมชาติของภาษาและกระบวนการเรียนรู้ภาษา

1. ธรรมชาติของภาษา (the nature of language)

ภาษา คือ ระบบเสียงที่มีโครงสร้างซึ่งประกอบกันอย่างมีระเบียบและเป็นสิ่งที่ใช้สื่อความหมายให้เข้าใจกันระหว่างมนุษย์ (Finocchiaro, 1970) ธรรมชาติของภาษา จึงเกี่ยวข้องกับเรื่องของเสียงและมีลักษณะที่สำคัญ คือ (คำขวัญ ลู่วรรณกิติ, 2520)

1.1 ภาษาเป็นระบบสัญลักษณ์ (Symbol) ที่ใช้ในการสื่อความหมายระหว่างคนในสังคม ระบบสัญลักษณ์ที่สำคัญประกอบด้วยระบบสัญลักษณ์ทางเสียงและสัญลักษณ์ทางตัวอักษร นักภาษาศาสตร์กล่าวถึงโครงสร้างของภาษาว่า เป็นเรื่องเกี่ยวกับระบบเสียง ระบบคำ ระบบการเรียงคำ

1.2 ภาษาเป็นพฤติกรรมที่เกิดขึ้นจากการเรียนรู้ ในแต่ละชุมชนจะกำหนดสัญลักษณ์เสียงแทนสิ่งต่าง ๆ เพื่อใช้เรียกชื่อสิ่งนั้น ๆ แตกต่างกันไป เมื่อเด็กอยู่ในชุมชนใดก็ย่อมได้รับการสอนหรือถ่ายทอดภาษาของชุมชนนั้น ๆ

1.3 ภาษาเป็นสื่อกลางในการสื่อสารซึ่งประกอบด้วย ฝ่ายส่งสารหรือรหัส กับฝ่ายรับสารหรือรหัสทางภาษาหมุนเวียนสลับเปลี่ยนกันไปเพื่อให้การติดต่อเกิดความเข้าใจซึ่งกันและกัน

1.4 ภาษาเป็นการถ่ายทอดวัฒนธรรม มนุษย์ใช้ภาษาในการถ่ายทอดวัฒนธรรมที่แสดงความจริงด้านความคิดของตนไปสู่ผู้อื่นรุ่นหลังสืบทอดกันมาจนถึงปัจจุบัน

โดยสรุป ธรรมชาติของภาษาเป็น เรื่องของระบบเสียงและระบบสัญลักษณ์ แทนเสียงคือตัวอักษรหรือตัวหนังสือซึ่งบุคคลในแต่ละชุมชนสามารถเรียนรู้ภาษาของตนได้เพื่อประโยชน์ในการติดต่อสื่อสารให้ เกิดความเข้าใจระหว่างผู้ส่งสารและผู้รับสาร ภาษาจึงเป็นส่วนหนึ่งของสังคมที่ใช้ถ่ายทอดวัฒนธรรมจากคนรุ่นหนึ่งไปสู่คนอีกรุ่นหนึ่ง

2. กระบวนการเรียนรู้ภาษา (language learning process)

ภาษาแบ่งออกเป็นประเภทต่าง ๆ เช่น ภาษาแม่ ภาษาที่สอง ภาษาต่างประเทศ ฯลฯ เป็นต้น การเรียนรู้ภาษาย่อมมีวิธีการแตกต่างกันออกไป แต่อย่างไรก็ตามการเรียนรู้ภาษาทุกประเภทจะประสบผลสำเร็จได้ต่อเมื่อผู้เรียนได้เรียนภาษาเหล่านั้น

ด้วยวิธีการและขั้นตอนที่เรียนภาษาแม่ (mother tongue) ซึ่งเป็นภาษาแรกที่เด็กหัดพูด เป็นภาษาที่ใช้ในชีวิตประจำวันในครอบครัว

ภาษาเป็นพฤติกรรมที่เกิดจากการเรียนรู้ไม่ใช่สัญชาตญาณตามที่บางคนเข้าใจ (คัรวีย์ ลูว์รรณกิติ, 2527) โดยปกติมนุษย์ทุกคนมีกระบวนการเรียนรู้ภาษาแม่เหมือนกันทั่วโลก กระบวนการเรียนรู้ภาษาดังกล่าวมี 4 ขั้นตอน คือ

2.1 การฟัง เมื่อเด็กเกิดมาเด็กจะได้ยินได้ฟังเสียงพูดต่าง ๆ จากพ่อแม่ ญาติพี่น้อง หรือที่เลี้ยงชีพพยายามพูดให้ฟัง

2.2 การพูด เมื่ออวัยวะในการเปล่งเสียง (voice organs) ของเด็กเจริญพอที่สามารถใช้งานได้ เด็กจะพยายามออกเสียงตามเสียงที่ได้ยินได้ฟังจนสามารถพูดเลียนเสียงจนเกิดทักษะการฟังและการพูด

2.3 การอ่าน หลังจากเด็กมีทักษะการฟังและการพูดแล้ว ผู้ใหญ่จะเริ่มให้เด็กเรียนรู้สัญลักษณ์ที่ไ้แทนเสียงพูดด้วยการอ่าน ทักษะการอ่านจึงจะเกิดขึ้นตามมา

2.4 การเขียน เมื่อเด็กอ่านหนังสือได้แล้ว ขั้นตอนสุดท้ายจะเริ่มหัดคัดลอกสัญลักษณ์แทนเสียงนั้น ระยะเวลาเมื่อเด็กได้รับการฝึกฝนอย่างถูกวิธีและเหมาะสมทักษะการเขียนก็จะได้รับการพัฒนาเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ

ดาเรียน (Darlan, 1970) ได้สรุปหลักการสอนภาษาต่างประเทศตามวิธีการสอนแบบฟัง-พูด (Audio-Lingual Method) ของ พาล์มเมอร์ (Palmer) ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการเรียนรู้ภาษาว่า หลักการสอนต้องคำนึงถึงการจัดเรียงลำดับขั้นตอนในการสอน (gradation) ซึ่งเป็นการจัดระเบียบการสอนตามลำดับว่าสิ่งใดควรมาก่อน หลัง อย่างไรก็ตาม การจัดขั้นตอนการสอนกระทำได้หลายวิธี เช่น ฝึกไล่ตประลัพท์ก่อน จักขุสัมผัส (ears before eyes) โดยผู้เรียนหัดรู้จักบทเรียนด้วยการฟังและพูดก่อน การอ่านและการเขียน ฝึกรับฟังก่อนปฏิบัติ (reception before production) ฝึกการพูดก่อนการอ่าน (oral reception before reading) นอกจากนี้ พาล์มเมอร์ (Palmer) ยังเน้นหลักการสอนตามวิธีนี้อีกหลายประการ เช่น การเตรียมตัวของครูผู้สอน

การสร้างนิสัยในการเรียน เช่น ฝึกการฟัง การออกเสียงและทำความเข้าใจกับเสียงที่ได้ยิน ฝึกหัดตามครูก่อนทำเองโดยอิสระ การคัดสรรส่วนในการฝึกทักษะต่าง ๆ อย่างเหมาะสม เนื้อหาการล่อนควรเริ่มจากรูปธรรม (concrete) ไปที่นามธรรม (abstract) หรือ เริ่มจากง่ายไปหายาก

คาร์รอล (Carroll, 1960) กล่าวถึงการล่อนโดยวิธีภาษาคำศัพท์ว่าจำเป็น ต้องคำนึงถึงหลักสำคัญประการแรกคือ บทเรียนต้องเริ่มจากภาษาพูดก่อนภาษาเขียน โดยให้ ผู้เขียนฝึกหัดการฟังให้เข้าใจและฝึกการพูดให้ผู้อื่นเข้าใจก่อนฝึกการอ่านและการเขียน

ริฟเวอร์ส (Rivers, 1969) ได้สรุปหลักสำคัญในการล่อนภาษาต่างประเทศ ด้วยวิธีแบบฟัง-พูด (Audio-Lingual Method) ว่าทักษะการเรียนภาษาจะได้ผลดีก็ ต่อเมื่อเริ่มเรียนจากภาษาพูดก่อนที่จะเรียนภาษาเขียน ทั้งนี้โดยยึดหลักการสำคัญของ การเรียนรู้ภาษาของมนุษย์ นอกจากนี้ ริฟเวอร์ส (Rivers) ได้กล่าวถึงหลักการล่อนภาษา ต่างประเทศของ มอตัน (Mouton) นักภาษาศาสตร์และอาจารย์ล่อนภาษาต่างประเทศแห่ง มหาวิทยาลัยพรินซ์ตัน (Princeton) ประเทศสหรัฐอเมริกาว่าภาษาคือการพูดไม่ใช่ภาษา เขียน ดังนั้นกระบวนการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศจะดำเนินขึ้นตอนเช่นเดียวกับการเรียนรู้ ภาษาแม่ทุกประการ แต่มีได้หมายความว่าผู้เรียนด้วยวิธีนี้จะต้องสามารถฟังและพูดได้อย่าง สมบูรณ์แบบก่อนที่จะเริ่มการอ่านและการเขียนแต่หมายความว่าทักษะทั้ง 4 คือ การฟัง การพูด การอ่าน และการเขียนสามารถล่อนไม่ได้เกือบจะพร้อม ๆ กัน เพียงแต่เน้นลำดับขั้นล่อนโดยเริ่ม จากการฟังและพูดก่อนล่อนตัวหนังสือ

โดยสรุป กระบวนการเรียนรู้ภาษาเป็นการเรียนรู้ภาษาแม่ที่ลำดับขั้นตอน โดยเริ่มจากการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน นักการศึกษาและนักภาษาศาสตร์ได้มี ความเห็นสอดคล้องกันว่า การเรียนรู้ภาษาใด ๆ ก็ตาม หลักการสำคัญจะต้องยึดหลักการล่อนตาม กระบวนการเรียนรู้ภาษาเพราะมีความสอดคล้องกับธรรมชาติของภาษาและจิตวิทยาการ เรียนรู้ภาษา การล่อนภาษาในทักษะทั้ง 4 คือ การฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน นั้นอาจล่อนไปพร้อม ๆ กันก็ได้แต่จะต้องเน้นลำดับขั้นตอนการล่อนโดยเริ่มจากส่วนฟังและพูด ก่อนล่อนอ่านและเขียนจะแยกล่อนเฉพาะอย่างใดอย่างหนึ่งไม่ได้ ส่วนข้อบ่งชี้ย่อยของเทคนิค

และวิธีสอนภาษาแต่ละวิธีมีรายละเอียดแตกต่างกันไป แต่หลักใหญ่ของการสอนต้องยึดกระบวนการ
การเรียนรู้ภาษาเป็นสำคัญ

การสอนดนตรีสากลขั้นพื้นฐานโดยกระบวนการเรียนรู้ภาษา

1. แนวคิดเบื้องต้น

ธรรมชาติของดนตรีมีลักษณะที่สำคัญคือ เป็น เรื่องของระบบเสียงและถ่ายทอด
ออกมาเป็นสัญลักษณ์เพื่อช่วยให้ เรียนรู้และเข้าใจได้ ธรรมชาติของดนตรีดังกล่าวมีลักษณะ
คล้ายคลึงกับธรรมชาติของภาษาที่เป็น เรื่องของระบบเสียงและสัญลักษณ์แทนเสียงคือตัวหนังสือ
นอกจากนี้ทั้งดนตรีและภาษามีความคล้ายคลึงกันคือสามารถ เรียนรู้และเข้าใจได้ด้วยการฝึกฝน
ท่องจำ ฯลฯ เป็นสื่อกลางในการถ่ายทอดหรือสื่อสารจากบุคคลหนึ่งไปยังบุคคลหนึ่ง ตลอดจน
เป็นส่วนหนึ่งของการถ่ายทอดทางวัฒนธรรมของชุมชนจากคนรุ่นหนึ่ง ไปยังคนรุ่นหลัง

ดนตรีเป็นส่วนที่เรียกว่าตัวช่วยความลွย ความงาม และความไพเราะที่ต่อ
อาศัยการรับรู้และสัมผัสด้วยตนเอง โดยเนื้อแท้ของดนตรีซึ่งเป็นภาษาของการแสดงออกและ
การรับรู้ทางอารมณ์ที่ทุกคนมีซึ่งแตกต่างจากภาษาพูดที่กลุ่มชนภาษาเดียวกันสามารถสื่อสารให้
เข้าใจตรงกันได้ทุกคน ดนตรีใช้เสียงเป็นสื่ออารมณ์ที่รับรู้ด้วยการฟังตั้งที่นักภาษาศาสตร์ได้
ให้ความหมายของดนตรีว่าดนตรีเป็นภาษาของอารมณ์ (ลูกรี เจริญสุข, 2532) ดังนั้นดนตรี
คือ ภาษาหนึ่งซึ่งใช้ถ่ายทอดความรู้สึกที่ภาษาในลักษณะอื่นไม่สามารถถ่ายทอดได้ แทนที่จะเป็น
คำพูดหรือท่าทาง ดนตรีจะใช้เสียงและจังหวะ เป็นสื่อในการถ่ายทอดความรู้สึก โดยนัยแห่ง
ภาษาที่คนใช้สื่อสารกัน (ฉะรุทรี สุทธิจิตต์, 2532 ก) การแสดงออกและการรับรู้ดนตรีจึง
เป็นเรื่องของแต่ละบุคคลที่สามารถเข้าใจและซาบซึ้งได้ตามโอกาส ความสามารถและ
ประสบการณ์ที่มีอยู่ การเรียนรู้คำศัพท์ทางดนตรีนับเป็นสิ่งสำคัญอย่างหนึ่งที่เป็นเครื่องช่วยให้
ผู้เรียนเข้าใจและเกิดความซาบซึ้งในสุนทรียะของดนตรีได้ง่ายขึ้น

กล่าวโดยสรุป แนวคิดพื้นฐานของการสอนดนตรีสากลขั้นพื้นฐานโดยกระบวนการ
เรียนรู้ภาษา คือ ดนตรีถือเป็นภาษาหนึ่งที่คล้ายคลึงกับภาษาที่ ๆ ไป สึงนำกระบวนการเรียนรู้
ภาษามาประยุกต์ใช้ในการสอนดนตรี อีกทั้งกระบวนการเรียนรู้ภาษายังสอดคล้องครอบคลุม

ทักษะดนตรี; เกือบทั้งหมด โดยเฉพาะการฟังและการอ่าน อีกทั้งกระบวนการล่องมีลำดับ
 ขั้นตอนลัดคล้องกับหลักการล่องของ โคดัลย์ (Kodaly) และของ ออร์ฟ (Orff)
 ที่มุ่งล่องเสียงดนตรีด้วยการฟังก่อนล่องสัญลักษณ์ทางดนตรีด้วยการอ่านและการเขียน หลักการ
 ล่องดนตรีลากลขึ้นพื้นฐานโดยกระบวนการเรียนรู้ภาษาเน้นการสังเกตกิจกรรมและประสบการณ์ทาง
 ดนตรีในแต่ละขั้นตอนตามกระบวนการเรียนรู้ภาษา คือ ด้านการฟัง การพูด การอ่าน และ
 การเขียนตามลำดับ ซึ่งจะขอก้าวในรายละเอียดถึงลำดับขั้นตอนและแนวทางในการล่องโดย
 ละเอียดอันดับต่อไป

2. ลำดับขั้นตอนและแนวทางในการล่องดนตรีลากลขึ้นพื้นฐานโดยกระบวนการ เรียนรู้ภาษา

ลำดับขั้นตอนการล่องและแนวทางการล่องในแต่ละลำดับขั้นของการล่องดนตรี
 ลากลขึ้นพื้นฐานโดยกระบวนการเรียนรู้ภาษามีรายละเอียด 4 ขั้นตอนคือ ด้านการฟัง การพูด
 การอ่าน และการเขียน คือ

2.1 การฟัง (Listening) การฟังถือเป็นหัวใจของการเรียนดนตรีเพราะ
 ดนตรีเป็นเรื่องของเสียงที่รับรู้ได้จากการฟัง ซึ่งถือเป็นทักษะพื้นฐานของดนตรีที่สำคัญ เพราะ
 การปฏิบัติทักษะดนตรีอื่น ๆ จะต้องใช้การฟังเพื่อให้เกิดความคิดก่อนแล้วจึงปฏิบัติทักษะนั้น ๆ
 นอกจากนี้การฟังยังเป็นประสบการณ์ที่สำคัญสำหรับผู้เรียนดนตรี เพราะเมื่อผู้เรียนมีความเข้าใจ
 ในการฟังดนตรีหรือบทเพลงใด ๆ แล้ว ผู้เรียนก็จะเกิดความพึงพอใจ มีอารมณ์ความรู้สึกร่วม
 ไปกับดนตรี ซึ่งจะช่วยพัฒนาการด้านความคิดและอารมณ์ส่งผลนำไปสู่ความซาบซึ้งในสุนทรียรส
 ทางดนตรี ดังนั้นครูผู้ล่องควรเริ่มพัฒนาการฟังของผู้เรียนในเชิงดนตรีให้กว้างขวางออกไป
 โดยคำนึงถึงความล่ามารถในการฟังของผู้เรียนเป็นจุดเริ่มต้น แล้วค่อย ๆ พัฒนาการฟังดนตรี
 ไปเรื่อย ๆ ควบคู่ไปกับการพัฒนาทักษะดนตรีด้านอื่น ๆ

2.1.1 ลำดับขั้นของการฟัง มีตั้งแต่ระดับง่ายจนถึงระดับยาก ซึ่ง
 ต้องคำนึงถึงการเรียงเนื้อหาการล่องดนตรีเพื่อให้สัมพันธ์กับระดับความยากง่ายของการฟังด้วย
 ลูกรี เจริญสุข (2523) ได้จัดลำดับขั้นของการฟังจากง่ายไปหายาก ดังนี้คือ

2.1.1.1 ฟังสังหะ การฟังสังหะรูปแบบต่าง ๆ ลังผลให้ร่างกายตอบสนองด้วยการเคลื่อนไหวและรับรู้ในด้านความสั้น-ยาวของเวลา ความดัง ความค่อย ซึ่งก่อให้เกิดความรู้สึกต่อผู้ฟัง

2.1.1.2 ฟังทำนอง ทำนองเป็นโครงสร้างของเสียงสูง-ต่ำของเพลง แนวทำนองจะเคลื่อนไปตามระดับของความสูง-ต่ำ ความสั้น-ยาว ความดังของเสียง ความค่อยของเสียงและของกลุ่มเสียงที่เรียกว่า ประโยคเพลง

2.1.1.3 ฟังเนื้อร้อง มุ่งฟังเนื้อหาและเรื่องราวเกี่ยวกับเพลงที่สามารถสร้างความประทับใจให้ผู้ฟังได้

2.1.1.4 ฟังการเรียบเรียงเสียงประสาน เป็นการฟังถึงการลำดับของเสียงตามหลักและกฎเกณฑ์ทางดนตรี

2.1.1.5 ฟังสีสันท่วงเสียง เป็นการฟังเพื่อรับทราบถึงคุณภาพของเสียงว่าเป็นอย่างไร

2.1.1.6 ฟังรูปแบบของเพลง เป็นการฟังรูปแบบหรือโครงสร้างของเพลงที่เป็นฟังลักษณะดนตรีภาพรวม ๆ

2.1.1.7 ฟังอย่างวิเคราะห์ เป็นการฟังเนื้อหารายละเอียดของผลงานทางดนตรีโดยอาศัยหลักและทฤษฎีทางดนตรี อาศัยความรู้ความเข้าใจและประสบการณ์ดนตรีในการวิเคราะห์

2.1.1.8 ฟังอย่างสุนทรีย์ เป็นการฟังดนตรีเพื่อความซาบซึ้ง ซึ่งแต่ละบุคคลจะเกิดความรู้สึกพอใจดนตรีได้ตามความรู้ ความสามารถของตน

นอกจากนี้ลักษณะการฟังดนตรียังแบ่งได้ 4 ลำดับขั้นตอน (ณรุทธิ์ สุทธิจิตต์, 2531 ก) คือ การฟังโดยมิได้ตั้งใจ การฟังเผลอมาจากเสียงดนตรี ทำให้สนใจ การฟังโดยมีอารมณ์ร่วม และการฟังโดยรับรู้ ในการเรียนการสอนดนตรี ประสบการณ์การฟัง โดยรับรู้ควรจะเลื่อนและพัฒนาไปด้วยเด็กเพราะเป็นการฟังอย่างตั้งใจ มีการศึกษาโครงสร้างดนตรีหรือบทเพลงมาก่อนทำให้การฟังมีอรรถรสทางดนตรีมากขึ้น

2.1.2 ข้อควรคำนึงในการสอนฟัง

ความมุ่งหมายของการฟัง คือ การพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดการรับรู้และรู้สึกถึงความสวยงามและความสนุกสนาน เนื่องมาจากการฟังดนตรี การจัดกิจกรรมการฟังดนตรีจึงควรคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้

2.1.2.1 ผู้สอนต้องเตรียมตัว และวางแผนก่อนการสอนฟัง โดยศึกษาบทเพลงหาจุดเด่นด้านองค์ประกอบของดนตรีที่มีอยู่ในบทเพลง เพื่อเน้นที่จุดนั้น ๆ อีกทั้งสร้างบรรยากาศก่อนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนมีความพร้อมที่จะเรียน

2.1.2.2 ผู้สอนควรหาวิธีการให้ผู้เรียนตอบสนองต่อบทเพลง หรือเสียงที่ได้ยินโดยการแสดงออกทางวาจา การเคลื่อนไหว การแสดงประกอบเพลง ฯลฯ เป็นต้น

2.1.2.3 ผู้สอนควรแนะนำให้ผู้เรียนฟังในสิ่งที่ต้องการให้ผู้เรียนเรียนรู้ เพื่อจุดมุ่งหมายของการสอนฟังจะชัดเจนและบรรลุผลมากขึ้น

2.1.2.4 บทเพลงที่นำมาสอนควรเหมาะสมกับวัยเพราะต้องคำนึงถึงสมาธิและความพร้อมของผู้เรียน เพลงสั้น ๆ และง่ายเหมาะสำหรับผู้เรียนในระดับประถมศึกษา

กล่าวโดยสรุป การฟังเป็นทักษะพื้นฐานที่สำคัญในการเรียนดนตรี อันดับแรก เพราะดนตรีเป็นเรื่องของเสียงและการเรียนรู้และปฏิบัติทักษะดนตรีอื่น ๆ จะต้องผ่านการเรียนรู้แนวคิดด้านเสียงเพื่อความเข้าใจเสียงก่อน ลำดับขั้นตอนของการฟังมีตั้งแต่ขั้นพื้นฐานคือการฟังสังหระ ทักษะ และเนื้อร้อง จนกระทั่งถึงขั้นยากคือฟังอย่างมีสุนทรียะ ดังนั้นครูผู้สอนควรคำนึงถึงความเหมาะสมและความสอดคล้อง ระหว่างกิจกรรมการฟังกับตัวผู้เรียนซึ่งในการสอนควรมีการเตรียมตัว และวางแผนก่อนสอน หาวิธีการให้ผู้เรียนตอบสนองต่อการฟัง อีกทั้งคัดเลือกบทเพลงที่นำมาสอนให้เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน ประสพการณ์ด้านการฟังดนตรีที่ดีและเหมาะสมจะช่วยให้ผู้เรียนมีพัฒนาการเชิงดนตรีได้ดียิ่งขึ้น

2.2 การพูด (speaking) การพูดในทางดนตรีหมายถึง การร้อง (singing) ตามข้อสันนิษฐานของต้นกำเนิดดนตรีอาจกล่าวได้ว่า เกิดจากการยกกระด

เสียงพูดคุยธรรมดาของมนุษย์ (ละเอียด เหราบัตย์, 2522) ซึ่งก็คือการร้อง การร้อง
 จึงเป็นการเปล่งเสียงออกมาในระดับเสียงต่าง ๆ หรือเรียกว่า การร้องเพลง โดยขั้นแรก
 จะพยายามเลียนเสียงที่ได้ยินจนสามารถร้องได้ กิจกรรมการพูดทางดนตรีจึงเทียบได้กับการ
 เปล่งเสียงหรือเลียนแบบเสียงดนตรีด้วยการร้องเพลง ซึ่งความหมายของการพูดทางด้าน
 ภาษาก็เป็นการส่งเสียงในลักษณะคำพูดเพื่อให้เข้าใจซึ่งกันและกัน การร้องจึงถือเป็นกิจกรรม
 การแสดงออกทางดนตรีและตอบสนองต่อดนตรีเพื่อนำไปสู่ความเข้าใจในองค์ประกอบดนตรีได้
 ดังนั้นในความหมายของการแสดงออกและตอบสนองต่อดนตรี ทักษะการเคลื่อนไหว การเล่น
 ดนตรีและการสร้างสรรค์จึงรวมอยู่ในกิจกรรมการร้องด้วย (ณรุทธ์ ลุทธิจิตต์, 2531 ข)

การร้อง เป็นกิจกรรมดนตรีที่สำคัญเพราะประสบการณ์ดนตรีส่วนใหญ่
 มักใช้การร้อง เป็นพื้นฐานนำไปสู่การเรียนรู้ทางดนตรีและการร้องเป็นกิจกรรมที่ช่วยให้เด็กค้นพบ
 และใช้เสียงของตนเป็นสื่อแสดงออกทางดนตรี ดังนั้นการสอนร้องควรมีวิธีการที่เหมาะสมเพื่อ
 ช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ ทั้งในด้านการร้องและมีประสบการณ์ดนตรีด้านอื่น ๆ ควบคู่กันไป

2.2.1 ประเภทของการร้อง โดยทั่วไปแบ่งเป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ
 คือ (ณรุทธ์ ลุทธิจิตต์, 2531 ก)

2.2.1.1 การร้องเสียงเดียว (unison singing)

คือการร้องที่มีทำนองเดียว ผู้ร้องอาจเป็นคนเดียว คือ ร้องเดี่ยว หรือร่วมกันร้องหลายคน
 ที่เรียกว่า ร้องหมู่ ซึ่งส่วนมากการสอนดนตรีจะเน้นกิจกรรมร้องหมู่มากกว่า

2.2.1.2 การร้องประสานเสียง (part-singing)

คือ การร้องที่มีแนวทำนองและแนวประสานหรือแนวทำนองอื่น ๆ มากกว่าหนึ่งแนวร้องใน
 ขณะเดียวกัน การร้องในลักษณะนี้มีความยุ่งยากกว่าแบบแรกจึงควรเริ่มสอนตั้งแต่ระดับชั้น
 ประถมศึกษาปีที่ 4 ขึ้นไป

2.2.2 ข้อควรคำนึงในการสอนร้อง

จุดมุ่งหมายของการร้องที่สำคัญก็คือ ทำให้ผู้เรียนสนุกสนาน
 รักที่จะร้องเพลงและนอกจากนี้ให้ผู้เรียนเกิดทักษะการร้องเพลงที่ดีโดยร้องเพลงได้ถูกต้อง
 ตามเสียง จังหวะ สีสาวเพลง ในการสอนร้องผู้สอนจึงควรคำนึงถึงหลักการที่สำคัญคือ

2.2.2.1 ผู้เรียนควรมีโอกาสได้ร้องเพลงทุกประเภท

2.2.2.2 ผู้เรียนควรมีโอกาสได้เรียนร้องคั้ประกอบของ

บทเพลงนั้น ๆ เพื่อเรียนรู้ล้าระตนตรรและพัฒนาการร้องให้ดียิ่งขึ้น

2.2.2.3 จัดกิจกรรมทางดนตรีอื่น ๆ ควบคู่ไปกับการ

ร้องเพลง เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะดนตรีไปพร้อม ๆ กันทุกทักษะ

2.2.2.4 ส่งนาให้ผู้เรียนรู้จักควบคุมเสียงร้องของตนเอง

เพื่อให้ร้องได้ถูกต้องโดยใช้วิธีการต่าง ๆ เช่น จัดให้มีการร้องในการส่อนตนตรรอย่างหลากหลาย และลุ่ม่า ล่มอ ดึงความสนใจของผู้เรียนให้คุ้นเคยกับระดับเสียงหรือแนวทำนองโดยใช้กิจกรรมหรือทักษะดนตรีอื่น ๆ แทรก ใช้เทปต่าง ๆ ที่เน้นระดับเสียง เน้นการเคลื่อนที่ของแนวทำนองโดยใช้กิจกรรมต่าง ๆ ใช้แนวทำนองสั้น ๆ โต้ตอบโดยให้ผู้เรียนเลียนเสียงแนวทำนองนั้น ๆ ตามผู้ล่อน และอาจให้ผู้เรียนช่วยกันแก้ปัญหาในการร้อง เป็นต้น

2.2.2.5 การจัดกิจกรรมการร้องควรรนำไปสู่การพัฒนาการ

ร้องคือร้องได้ถูกต้องไม่เพี้ยน ร้องได้ลบาย เสียงมีคุณภาพและไพเราะ อีกประการหนึ่งการพัฒนาด้านความเข้าใจในล้าระตนตรรคือให้ผู้เรียนเข้าใจประโยคเพลง เข้าใจเกี่ยวกับเรื่องตัวโน้ตดนตรี มีความล้ามารถในการอ่านโน้ต และการใช้โน้ตดนตรี ตลอดจนให้มีความรู้สึกในแนวทำนองและอารมณ์เพลง

2.2.2.6 ในการส่อนร้องเพลงควรมีล้าดับขึ้นตอนการส่อน

ที่เหมาะสม เช่น ร้องหรือเปิดเพลงให้ฟังทั้งเพลง แนะนำให้ลดจำเนื้อหาที่สำคัญ อธิปรายเนื้อเพลงหรือองค์ประกอบดนตรีของบทเพลงที่ต้องการเน้น ร้องหรือเปิดเพลงให้ผู้เรียนฟังอีกครั้ง เพื่อให้ผู้เรียนได้เข้าใจลักษณะบทเพลง ฝึกให้ผู้เรียนร้องเพลงโดยให้ร้องทีละวรรคจนล้ามารถร้องได้เองและอาจให้ผู้เรียนประเมินผลการร้องด้วย ฝึกหัดการร้องโดยนำกิจกรรมอื่น ๆ เข้ามาช่วยประกอบกรร้องโดยอาจแบ่งเป็นกลุ่มและขณะทีร้อง ถ้าผู้เรียนคนใดร้องเพี้ยนให้แก้ไขทันที ฯลฯ เป็นต้น ในการส่อนร้องเพลงล้ามารถส่อนร้องแบบให้ห้องจำหรือแบบให้ดูเนื้อเพลงและโน้ตเพลงได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์และความเหมาะสมของการเรียนการส่อนตนตรรในแต่ละครั้ง

2.2.2.7 เลือกบทเพลงที่เหมาะสมกับวัย ความพร้อมและ
ความสนใจของผู้เรียน การเลือกบทเพลงที่จะนำมาใช้ในการสอนร้อง อนุรักษ์ ลูทริคิตต์
(2531 ก) ได้ให้หลักการเพื่อเป็นแนวทางในการวิเคราะห์และพิจารณาเพลงดังนี้

2.2.2.7.1 ลักษณะทำนอง ควรพิจารณาถึง

ต่อไปนี้

ช่วงกว้างของทำนอง เพลงที่มี

ช่วงกว้างของทำนองแคบย่อมร้องได้ง่ายกว่าเพลงที่มีช่วงทำนองกว้าง ในระดับชั้นประถมศึกษา
ปีที่ 1-3 เสียงของเด็กมักอยู่ประมาณขีตกลางถึงขีตสูงถัดไป ช่วงเสียงร้องที่มีคุณภาพและ
ร้องได้สบายคือระหว่างตัว เร ถึง ลา ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 ช่วงเสียงจะอยู่ประมาณ
ช่วงกว้าง 10 ขึ้นคู่เสียงคือประมาณบีแฟล็ตต่ำถึงระดับดีสูง (B₁^b -D¹)

การจัดเรียงของเสียง เพลงที่มีแนว

ทำนอง เสียงเรียงลำดับย่อมร้องได้ง่ายกว่าเพลงที่มีการกระโดดของระดับเสียง

ลักษณะบันไดเสียง เพลงที่

ประกอบด้วยบันไดเสียง 5 เสียง (pentatonic scale) ย่อมร้องได้ง่ายกว่าเพลงที่มี 7
เสียงหรือ 10 เสียง

ความไพเราะของทำนองเพลง

เพลงที่ไพเราะจะทำให้เพลงนั้นร้องง่าย จูงใจให้ผู้เรียนอยากร้อง

ความยาว เพลงสั้น ๆ จะจดจำ

ได้ง่ายกว่าเพลงยาว ๆ

2.2.2.7.2 ลักษณะจังหวะ สิ่งที่ควรพิจารณา

คือ

จังหวะทำนอง เพลงที่มีจังหวะทำนอง

ไม่ซับซ้อนย่อมร้องได้ง่ายกว่าเพลงที่มีโครงสร้างของจังหวะซับซ้อน กล่าวคือ เพลงที่มีโน้ต
ตัวขาว โน้ตตัวดำ จะร้องได้ง่ายกว่าเพลงที่มีโน้ตตัว เขยิบ 2 ชั้น หรือโน้ตประจุนในอัตรา
ต่าง ๆ เป็นต้น

อัตราจังหวะ เพลงที่มีอัตราจังหวะ

ง่าย ๆ เช่น $\begin{matrix} 2 & 4 \\ 4 & 4 \end{matrix}$ จะร้องได้ง่ายกว่าเพลงที่มีอัตราจังหวะเปลี่ยนแปลงหรืออัตราจังหวะผสม
เช่น $\begin{matrix} 3 & 6 \\ 4 & 8 \end{matrix}$ เป็นต้น

ความเร็วของจังหวะ เพลงที่มี

จังหวะความเร็วปานกลางจะร้องได้ง่ายกว่าเพลงที่มีจังหวะช้าหรือเร็วมาก

2.2.2.7.3 ลักษณะการจัดเนื้อร้องกับแนว

ทำนอง เพลงที่นำมาสอนควรมีลักษณะเพลงที่มีเนื้อร้องเต็มและไม่มีการเว้น

นอกจากนี้การล่องนองประกอบของดนตรีควรเลือกบทเพลงที่มีความ

เกี่ยวข้องหรือสัมพันธ์กับเนื้อหาการล่อง เช่น การล่องระดับเสียงโด-เร-มิ ควรเลือกบทเพลงที่มีทำนองเพลงในระดับเสียงโด-เร-มิ ช้าทวน เพราะจะช่วยให้เกิดความคุ้นเคยและมีแนวคิดกับระดับเสียงนั้นได้ง่าย

โดยสรุป การพูดในความหมายของดนตรีคือการร้องซึ่งมีทั้งร้องเสียง

เดี่ยวและร้องประสานเสียง กิจกรรมการร้องเป็นประสบการณ์ดนตรีที่สำคัญเพราะคนส่วนใหญ่มักใช้การร้องเป็นพื้นฐานเป็นสื่อในการแสดงออกทางดนตรีและเป็นส่วนช่วยให้สามารถเรียนรู้ดนตรีได้ ดังนั้นการล่องร้องจึงควรมีวิธีการที่เหมาะสมเพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้านการร้องที่ถูกต้องและมีประสบการณ์ดนตรีอื่น ๆ ควบคู่กันด้วย หลักการสำคัญของการล่องควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เข้าใจองค์ประกอบของดนตรีจากกิจกรรมการร้อง การล่องควรมีสลับขั้นตอนที่เหมาะสมให้ผู้เรียนมีทักษะการร้องเพลงได้ถูกต้อง รวมไปถึงควรคัดเลือกบทเพลงที่นำมาล่องร้องให้เหมาะสมกับผู้เรียน ทั้งในด้านลักษณะจังหวะ ทำนอง และเนื้อร้องของบทเพลง อีกทั้งบทเพลงควรมีสัมพันธ์กับเนื้อหาการล่องด้วย

2.3 การอ่าน (reading) ดนตรีสดเป็นภาษาหนึ่งที่มีระบบสัญลักษณ์เหมือน

ภาษาโดยทั่วไป การอ่านจึงมีความสำคัญเช่นเดียวกับการเรียนภาษา ลักษณะการอ่านทางดนตรีคือการเปล่งเสียงออกมาในระดับเสียง จังหวะตามรูปแบบของสัญลักษณ์ทางดนตรีได้ถูกต้อง การอ่านโน้ตดนตรีหรือสัญลักษณ์ทางดนตรีจะช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้และสามารถเข้าใจองค์ประกอบทางดนตรีได้ การนำสัญลักษณ์อื่น ๆ ที่ง่ายหรือสัญลักษณ์สัมพันธ์มาใช้แทนเสียงดนตรีเพื่อให้ง่ายต่อการอ่านในระยะแรกก็จัดเป็นการอ่านเช่นกัน ซึ่งเมื่อผู้เรียนรับรู้และเข้าใจการอ่านมากขึ้นการล่อง

อ่านสัญลักษณ์ทางดนตรีจะกระทำในอันดับต่อมา นอกจากนี้การตอบสนองต่อสัญลักษณ์แทนเสียงหรือจังหวะของดนตรีเมื่อเห็นสัญลักษณ์นั้น ๆ ด้วยลักษณะวิธีการต่าง ๆ เช่น การทำสัญญาณมือ การตบมือ ย่ำเท้า ฯลฯ ก็จัดรวมอยู่ในการอ่านเช่นกัน

2.3.1 ความมุ่งหมายในการอ่าน

2.3.1.1 มุ่งพัฒนาความสามารถและทักษะในการอ่านโน้ต

ดนตรีตามความสามารถและระดับขั้นของผู้เรียนและในระดับสูงขึ้นไป จุดมุ่งหมายที่สำคัญคือผู้เรียนสามารถอ่านโน้ตได้ทันที (sight reading) เมื่อเห็นโน้ตเพลงครั้งแรกซึ่งทักษะการอ่านแบบนี้ต้องได้รับการฝึกฝนจนเกิดความชำนาญ

2.3.1.2 การอ่านจะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจถึงองค์ประกอบ

ของดนตรีได้เป็นอย่างดี

2.3.1.3 การอ่านโน้ตดนตรีได้อย่างมีประสิทธิภาพจะช่วย

ให้การเล่นดนตรีหรือร้องเพลงมีประสิทธิภาพมากขึ้น เพราะช่วยให้เข้าใจบทเพลงนั้น ๆ ทราบปัญหาของการบรรเลงหรือการร้องและสามารถฝึกฝนบทเพลงด้วยตนเองจนเกิดความชำนาญได้

2.3.1.4 การอ่านเป็นทักษะพื้นฐานสำคัญที่ช่วยให้ประสพ

ความสำเร็จในการเรียนดนตรีในขั้นสูง อีกทั้งสามารถติดตามบรรเลงหรือร้องตามบทประพันธ์เพลงร่วมกับบุคคลอื่นได้โดยสะดวกเพราะใช้ภาษาดนตรีเหมือนกัน

2.3.2 ข้อควรคำนึงในการสอนอ่าน

การสอนอ่านที่ถูกต้องและเหมาะสมจะช่วยให้ผู้เรียนได้รับ

แนวความคิดทางดนตรีและมีทักษะในการอ่านที่ดี การสอนอ่านควรมีหลักการดังนี้

2.3.2.1 สอนเสียงก่อนสัญลักษณ์ ดนตรีเป็นเรื่องของเสียง

ดังนั้นผู้เรียนควรมีประสบการณ์ด้านเสียงดนตรีแล้วจึงเริ่มสอนสัญลักษณ์

2.3.2.2 ก่อนสอนอ่านควรเตรียมความพร้อมให้กับผู้เรียน

ก่อน เช่น ด้านการกวาดสายตาของซ้ายไปขวา การฝึกฟังจังหวะและตอบสนองจังหวะด้วยวิธีการต่าง ๆ และให้ผู้เรียนเข้าใจในระดับสูง-ต่ำของตำแหน่งสัญลักษณ์ ฯลฯ เป็นต้น

2.3.2.3 ก่อนสอนอ่านผู้เรียนจะต้องมีแนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบ

จังหวะต่าง ๆ เสียก่อนเพราะเป็นพื้นฐานสำคัญของการอ่านโน้ต นอกจากนี้ควรให้ผู้เรียนได้

คุ้นเคยกับบันไดเสียงของบทเพลงซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนสับระดับเสียงต่าง ๆ ได้ดีขึ้น

2.3.2.4 การสอนอ่านในเบื้องต้นควรใช้สัญลักษณ์เป็นรูปธรรมคือสัญลักษณ์ง่าย ๆ ที่แทนจังหวะและเสียงดนตรี เช่น $\triangle \triangle \triangle \triangle$ แทน ♩ ♩ ♩ หรือใช้สัญลักษณ์ในระบบของ โคตดาลี (Kodaly) ที่ใช้ $\Pi \Pi$ แทน ♩ ♩ หรือใช้สัญลักษณ์มือแทนระดับเสียง เป็นต้น สื่อสำคัญอีกประการหนึ่งในการสอนอ่านระยะแรกควรสอนอ่านจังหวะแยกจากการอ่านด้านระดับเสียงแล้วจึงอ่านจังหวะและระดับเสียงรวมกัน เมื่อผู้เรียนรับรู้ความสัมพันธ์ระหว่างสัญลักษณ์สัมพันธ์ง่าย ๆ กับจังหวะและระดับเสียงแล้วจึงเริ่มสอนอ่านสัญลักษณ์ดนตรีคือโน้ตสากลในอันดับต่อไป

2.3.2.5 เล่นอเนาะหลักการอ่านที่ช่วยให้ผู้เรียนอ่านหรือร้องเพลงได้ถูกต้อง วิธีการที่ใช้กันเสมอ เช่น การสอนระยะขึ้นคู่เสียงก็ให้ผู้เรียนไล่เสียงหนึ่งไปยังอีกเสียงหนึ่งที่ต้องการในใจ หรือให้ผู้เรียนร้องระยะขึ้นคู่เสียงซ้ำ ๆ กันเสมอ ๆ หรือร้องคอรัสในลักษณะโทรแอดเสมอ ๆ เช่น โด-มิ-ซอล จะช่วยหาเสียงลาได้ง่ายขึ้น นอกจากนี้การไล่บันไดเสียงที่ออกเสียงดัง 1 เสียง และคิดในใจ 1 เสียง สลับกันไปก็นิยมทำกัน

2.3.2.6 แนะนำให้ดูโครงสร้างของทำนองในบทเพลงว่ามีรูปแบบทำนองใดที่ซ้ำ ๆ กันและอยู่ตรงที่ใดเพื่อช่วยให้ผู้เรียนสับเสียงของการอ่านโน้ตที่มีรูปแบบและลักษณะทำนองเหมือนกันซึ่งทำให้การอ่านดูง่ายขึ้น

2.3.2.7 การสอนอ่านโดยการร้อง ควรเริ่มต้นการอ่านชื่อตัวโน้ตก่อน เมื่ออ่านโน้ตเป็นแนวทำนองของเพลงได้แล้วจึงให้อ่านโดยไล่เนื้อร้องแทนชื่อตัวโน้ต การอ่านลักษณะนี้ควรเน้นให้ผู้เรียนออกเสียงคำอย่างถูกต้อง

2.3.2.8 การอ่านควรสอดแทรกในขั้นตอนการสอนดนตรีอย่างสม่ำเสมอโดยระยะแรกของการสอนดนตรีเพื่อให้ผู้เรียนได้เคยชินกับการเรียนรู้การอ่าน ในระยะต่อมาการอ่านจะค่อย ๆ เพิ่มขึ้นซึ่งจะทำให้ผู้เรียนไม่รู้สึกเบื่อหน่าย เพราะมีทักษะการอ่านมากพอแล้ว

2.3.2.9 โน้ตเพลงที่นำมาสอนอ่านควรเลือกให้มีความเหมาะสมกับระดับความสามารถของผู้เรียน เหมาะสมกันกับเนื้อหาที่จะสอนอ่านในแต่ละขั้นตอนซึ่งจะทำให้การพัฒนาการอ่านเป็นไปตามขั้นตอนและต่อเนื่อง

2.3.2.10 ใช้เครื่องดนตรีมาตรฐานให้เสียงช่วยผู้เรียนเพื่อ
ให้สับเสียงในการอ่านได้ถูกต้อง ถ้าผู้สอนสามารถให้เสียงที่ถูกต้องได้ก็ใช้เสียงของผู้สอนเอง
แทนเครื่องดนตรี

กล่าวโดยสรุป การอ่านเป็นทักษะที่จำเป็นในการเรียนดนตรีเนื่องจาก
ช่วยให้ผู้เรียนสามารถทำความเข้าใจกับดนตรีได้ ดังนั้นผู้เรียนควรมีโอกาสฝึกทักษะการอ่าน
อย่างสม่ำเสมอตั้งแต่เริ่มเรียนดนตรีไปจนถึงการเรียนดนตรีในระดับสูง การสอนอ่านโน้ต
ดนตรีหรือภาษาทางดนตรีมีจุดมุ่งหมาย คือ มุ่งพัฒนาความสามารถและทักษะในการอ่านโน้ต
ดนตรีตามความสามารถและระดับขั้นของผู้เรียน ซึ่งการอ่านจะส่งผลให้ผู้เรียนได้เข้าใจถึง
องค์ประกอบของดนตรีตลอดจนช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ทักษะดนตรีอื่น ๆ ได้ดียิ่งขึ้น การคัด
กิจกรรมการสอนอ่านครูผู้สอนควรมีวิธีการที่เหมาะสม ได้แก่ เตรียมความพร้อมให้กับผู้เรียน
ก่อนเสียงดนตรีก่อนสอนสัญลักษณ์ดนตรี ในระยะแรกนำสัญลักษณ์รูปธรรมต่าง ๆ หรือสัญลักษณ์
ระบบโคดาเลีย (Kodaly) ที่เป็นสัญลักษณ์แทนจังหวะและสัญลักษณ์มือมาใช้ การสอนอ่านระยะแรก
ควรแยกการอ่านจังหวะและการอ่านระดับเสียงซึ่งเมื่อผู้เรียนมีความพร้อมล่วงหน้าจังหวะและระดับ
เสียงมารวมกันเป็นการอ่านทำนอง ตลอดจนการสอนอ่านควรได้รับการเน้นตลอดกระบวนการ
สอนดนตรี และเมื่อผู้เรียนสามารถอ่านภาษาดนตรีได้แล้ว ผู้สอนควรสอนผู้เรียนให้ศึกษาบทเพลง
ก่อนการร้องทุกครั้ง ทั้งนี้เพื่อช่วยให้การอ่านเป็นไปอย่างถูกต้อง นอกจากนี้ควรคัดเลือกบทเพลง
ที่นำมาสอนให้มีความง่ายของการอ่านโน้ตดนตรีเหมาะสมกับวัยผู้เรียนและสอดคล้องกับ
เนื้อหาการสอนด้วย

2.4 การเขียน (writing) สัญลักษณ์ทางดนตรีหรือโน้ตดนตรีเทียบได้กับ
ตัวอักษรทางภาษา การเขียนสัญลักษณ์ทางดนตรีจึงเป็นสิ่งสำคัญของการเรียนรู้องค์ประกอบของ
ดนตรีในขั้นตอนสุดท้ายซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนได้คุ้นเคยและรับรู้รูปแบบของสัญลักษณ์ทางดนตรีได้แม่นยำ
ขึ้น อีกทั้งเป็นสิ่งช่วยพัฒนาการเรียนรู้ด้วยการฟัง การร้องและการอ่านให้ดียิ่งขึ้น การเขียน
มีความสัมพันธ์กับการฟังอย่างใกล้ชิด คือ การเขียนเป็นการเปลี่ยนเสียงดนตรีเป็นสัญลักษณ์แทน
เสียง ดังนั้นผู้เรียนควรมีแนวคิดด้านองค์ประกอบดนตรีมาก่อน

2.4.1 จุดมุ่งหมายของการเขียน การเขียนสัญลักษณ์ดนตรีมีจุดมุ่งหมาย

2 ลักษณะ คือ

2.4.1.1 เขียนในลักษณะลอกหรือเลียนแบบโน้ตดนตรีหรือสัญลักษณ์ดนตรีเพื่อเรียนรู้ลักษณะของสัญลักษณ์นั้น ๆ การเขียนในลักษณะนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อการเขียนที่ถูกต้อง รวดเร็ว มีระเบียบ สะอาด อ่านง่าย ตัวบรรจงและเขียนให้ถ่ายทอดความรู้ไปยังผู้อ่านปฏิบัติได้ถูกต้อง (วิมลศรี อุประมัย, 2527)

2.4.1.2 เขียนในลักษณะสัมพันธ์กับการฟังเสียง ไม่ว่าจะเป็นเสียงความถี่-ยาวของสังหะ ระดับเสียงหรือทำนองเพลง สามารถบันทึกสิ่งเหล่านี้ออกมาเป็นภาษาเขียนทางดนตรีได้ถูกต้อง การเขียนลักษณะนี้เป็นการทดลองทางโลดประลำทหรือเพื่อเรียนรู้ความสัมพันธ์ระหว่างเสียงที่ได้ยินกับสัญลักษณ์ที่ใช้แทนเสียงซึ่งควรเน้นให้ผู้เรียนมีโอกาสฝึกฝนตามความสามารถและระดับการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการเขียนอย่างมีขั้นตอนและเป็นพื้นฐานในการเรียนดนตรีขั้นสูงต่อไป

2.4.2 ข้อควรคำนึงในการสอนเขียน

2.4.2.1 การเขียนสัญลักษณ์ดนตรีในลักษณะการคัดลอก ผู้สอนควรเตรียมความพร้อมร่างกาย เช่น ทำนึ่ง สายตา ด้านอุปกรณ์การเขียน นอกจากนี้ผู้สอนควรมีตัวอย่างของสัญลักษณ์ทางดนตรีที่ถูกต้อง สวยงาม ตลอดจนอธิบายลักษณะวิธีการเขียนสัญลักษณ์ทางดนตรีตามขั้นตอนก่อนการเขียนเพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจและเขียนได้ถูกต้อง สวยงาม

2.4.2.2 การเขียนหรือคัดลอกสัญลักษณ์ทางดนตรีโดยเฉพาะโน้ตดนตรี ผู้เรียนควรมีแนวคิดและเข้าใจในเรื่องของสังหะ ระดับเสียงก่อนการเขียนเสียก่อน เพราะจะช่วยทำให้การเขียนและฝึกคัดลอกสัญลักษณ์ มีความหมายและเพิ่มความเข้าใจมากขึ้น

2.4.2.3 การเขียนสัญลักษณ์ทางดนตรีในลักษณะความสัมพันธ์กับการฟัง ในระยะแรกควรเน้นสัญลักษณ์ที่เป็นรูปธรรมแทนเสียงดนตรี การเขียนลักษณะนี้เป็นการตอบสนองและแสดงออกทางการรับรู้แนวคิดดนตรีจากการฟัง ดังนั้นผู้เรียนควรมีแนวคิดดนตรีในเรื่องนั้น ๆ ก่อน การเขียนในระยะแรกที่สัมพันธ์กับการฟัง โดยให้เขียนเป็นสัญลักษณ์สัมผัสหรือสัญลักษณ์ง่าย ๆ หลังการฟัง กระทำได้หลายวิธีคือ

2.4.2.3.1 เขียนแสดงสิ่งที่ได้ยินโดยการ

ลากเส้น เช่น ลากเส้นยาวตามแนวการเคลื่อนที่ของระดับเสียงในแนวทาบองสูง-ต่ำ แสดงความยาวของสังหะโดยใช้ความยาวของเส้นหรือเขียนความยาวและระดับสูง-ต่ำของเส้นแสดงแนวทาบองและสังหะ

2.4.2.3.2 เขียนตัวเลขแสดงระดับเสียง เช่น

1-2-3 แทน โด-เร-มิ

2.4.2.3.3 เขียนรูปเรขาคณิตแทนระดับเสียง

เช่น $\Delta \circ \square$ แทน ฟา-ซอล-ลา

2.4.2.3.4 เขียนรูปสิ่งของหรือรูปสัตว์แทน

สังหะ เช่น แทน (เมื่อ =) เป็นต้น

2.4.2.3.5 เขียนโดยใช้สัญลักษณ์ในระบบ

โคดาไล (Kodály) เช่น I (อ่านว่า "ทา") แทน หรือ II (อ่านว่า "ที-ที") แทน เมื่อผู้เรียนมีแนวความคิดด้านความสัมพันธ์ระหว่างเสียงดนตรีกับสัญลักษณ์ง่าย ๆ แล้วจึงเริ่มเข้าสู่การเล่นเขียนสัญลักษณ์ทางดนตรีต่อไป

2.4.2.4 การเล่นเขียนโดยสัญลักษณ์ลุ่มมดง่าย ๆ แทนเสียง

ดนตรีในการเล่นเขียนระยะแรกควรกำหนดสัญลักษณ์ง่าย ๆ สิ่งเดียว เป็นตัวแทนแนวความคิดด้านสังหะหรือระดับเสียงดนตรีที่ใช้สัญลักษณ์นั้นไปจนกว่าจะเล่นสัญลักษณ์ดนตรี เพื่อให้ผู้เรียนไม่เกิดความสับสน เช่น ถ้าใช้ I แทนเสียงสังหะของ ก็ควรใช้ไปตลอดไม่ควรสลับเป็นอย่างอื่น

2.4.2.5 การเขียนสัญลักษณ์ดนตรีควรกระทำอย่างสม่ำเสมอ

และให้มีลำดับขั้นตอนจากง่ายไปหายากตามเนื้อหาการเล่นโดยคำนึงถึงความสามารถและระดับชั้นของผู้เรียน เช่น ในเรื่องอัตราสังหะ $\frac{2}{4}$ ครั้งแรกควรเขียน " $\frac{2}{4}$ " ก่อนที่จะเปลี่ยนเป็น " $\frac{2}{4}$ " หรือเล่นเขียน ก่อนจะเล่นเขียน เป็นต้น และเมื่อทุกครั้งที่มีผู้เรียนเขียนเสร็จควรให้ฝึกอ่านสิ่งที่เขียนเพื่อเน้นความเข้าใจในสิ่งที่เขียนด้วย

2.4.2.6 การเขียนในลักษณะสร้างสรรคดีถือเป็นการเขียนที่มีคุณค่าต่อการพัฒนาความสามารถของผู้เรียน ดังนั้นควรฝึกให้กับผู้เรียนเมื่อผู้เรียนสามารถทำได้ เช่น ฝึกให้เขียนแนวท่วงใหม่โดยกำหนดตัวโน้ตหรืออัตราจังหวะ หรือให้เขียนแนวท่วงอื่น ๆ ในบันไดเสียงง่าย ๆ ทั้งนี้อาจให้ช่วยกันเขียนเป็นกลุ่มหรือเขียนเป็นรายบุคคลก็ได้

โดยสรุป การเขียนโน้ตดนตรีหรือสัญลักษณ์หรือดนตรีเป็นประสบการณ์ของการเรียนรู้ดนตรีที่สำคัญขั้นตอนสุดท้าย การเขียนจะช่วยเน้นให้ผู้เรียนดนตรีได้เข้าใจองค์ประกอบดนตรี อีกทั้งช่วยพัฒนาความสามารถทางดนตรีในทักษะดนตรีด้านอื่น ๆ เช่น การฟัง การร้อง และการอ่านให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น จุดมุ่งหมายของการเขียนนอกจากจะเขียนเพื่อการจดจำสัญลักษณ์ทางดนตรีด้วยการลอกเลียนแบบหรือเป็นสัญลักษณ์คัดลายมือแล้วยังมีการเขียนเพื่อความเข้าใจในความสัมพันธ์ระหว่างเสียงดนตรีและสัญลักษณ์ทางดนตรี โดยการเขียนโน้ตดนตรีหลังจากการฟังเสียงดนตรีให้ถูกต้องตามรูปแบบของจังหวะ ระดับเสียงหรือท่วงทำนองที่กำหนดให้ฟังซึ่งการเขียนลักษณะนี้เป็นการเปลี่ยนเสียงดนตรีเป็นสัญลักษณ์ทางดนตรีนั่นเอง ดังนั้นในการสอนเขียนครูผู้สอนควรคำนึงถึงระยะเวลาในการฝึกฝนตลอดจนขั้นตอนการสอนให้เหมาะสมกับผู้เรียน เตรียมความพร้อมด้านร่างกายก่อนการสอนเขียน เช่น ทำน่อง ลายตา ฯลฯ ก่อนสอนเขียนควรให้ผู้เรียนมีความเข้าใจแนวคิดของเสียงดนตรีในเรื่องนั้น ๆ การสอนเขียนที่สัมพันธ์กับการฟังในระยะแรกควรให้ผู้เรียนตอบสนองการฟัง ด้วยการเขียนสัญลักษณ์รูปธรรมหรือสัญลักษณ์ง่าย ๆ ก่อนการเขียนสัญลักษณ์ทางดนตรีหรือโน้ตดนตรี นอกจากนี้การเขียนในลักษณะการสร้างสรรคดีถือเป็นการประสบการณ์ดนตรีที่สำคัญ ครูผู้สอนควรฝึกให้กับผู้เรียนอย่างมีลำดับขั้นตอนและตามความสามารถของผู้เรียนที่จะทำได้

แนวคิดการสอนดนตรีสู่สากลขั้นพื้นฐานในระดับประถมศึกษา

1. จุดมุ่งหมายของการสอนดนตรี

โดยทั่วไปจุดมุ่งหมายหลักในการสอนดนตรีเพื่อให้ผู้เรียนมีความสนุกสนาน สามารถรับรู้และเข้าใจในดนตรีได้ตามความสามารถซึ่งเป็นผลต่อการพัฒนาบุคลิกภาพและพฤติกรรมที่พึงประสงค์ ส่วนจุดมุ่งหมายเฉพาะของการสอนดนตรีในระดับศึกษามีสาระสำคัญพอสรุปได้ดังนี้ (อรรชรณ บรรจงศิลป์, 2521)

- 1.1 ช่วยให้เด็กได้ค้นพบวิธีการต่าง ๆ ในการร่วมกิจกรรมดนตรี
- 1.2 เพื่อให้เด็กได้เรียนรู้วิธีการฟังดนตรีด้วยความเข้าใจสามารถแยกแยะโครงสร้างพื้นฐานของดนตรีได้
- 1.3 เพื่อให้เด็กมีทักษะดนตรีที่จำเป็น สุ่มสำเนากับการเรียน พบวิธีการสร้างสรรคดนตรีและใช้ดนตรีแสดงออกถึงความรู้สึกและอารมณ์ได้ตามความสามารถ
- 1.4 เพื่อให้เด็กสามารถนำความรู้และความเข้าใจไปใช้ในการเลือกฟังเพลง ฟังดนตรีและการแสดงดนตรีได้
- 1.5 เพื่อให้เด็กเข้าใจถึงความสัมพันธ์ระหว่างดนตรีกับมนุษย์ในเรื่องคุณค่าดนตรีที่มีต่อจิตใจ คุณค่าของดนตรีที่สามารถแสดงออกและตอบสนองได้ตามแต่ละบุคคล

จุดมุ่งหมายเฉพาะของการสอนดนตรีดังกล่าวมีความสำคัญคือ มุ่งให้ผู้เรียนได้รับความรู้ทางดนตรี ทักษะดนตรี สามารถนำความรู้และทักษะไปใช้ในชีวิตประจำวัน ตลอดจนเกิดทัศนคติที่ดีต่อดนตรีและรู้คุณค่าของดนตรีได้ ดังนั้นกระบวนการสอนดนตรีควรมีความเหมาะสม สอดคล้องต่อจุดมุ่งหมาย กระบวนการสอนดนตรีจึงต้องมีส่วนตอน ระยะเวลาเรียน วิธีการศึกษาปฏิบัติ ตลอดจนการประเมินผลที่เหมาะสมกับบุคลิกภาวะ ภูมิความรู้ สติปัญญา ความสามารถและความถนัดของแต่ละบุคคล อีกทั้งให้ความเพลิดเพลินส่งเสริมสุขภาพจิตที่ดีด้วย (พิชัย ปรัชญานุสรณ์, 2532) นอกจากนี้การสอนดนตรีที่มีประสิทธิภาพครูผู้สอนควรมีความรู้ความเข้าใจในการจัดกิจกรรมการสอนดนตรีด้วย

2. แนวทางการจัดกิจกรรมดนตรีในระดับประถมศึกษา

กิจกรรมดนตรีในระดับประถมศึกษา เป็นช่วงเวลาของการวางพื้นฐานทางดนตรี โดยแท้ ถ้าผู้เรียนมีโอกาสเรียนรู้ดนตรีอย่างถูกต้องเป็นไปตามพัฒนาการการเรียนรู้ย่อมช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจโครงสร้างของสาระดนตรีได้อย่างถ่องแท้ ซึ่งเป็นประโยชน์ในการเรียนระดับสูงขึ้นไป ฌรุทธ์ สุธงษิตต์ (2531 ก) ได้กล่าวถึงแนวทางของการจัดกิจกรรมดนตรีในระดับประถมศึกษาซึ่งสรุปได้พอสังเขปดังนี้

2.1 ข้อคำนึงในการจัดกิจกรรมดนตรีควรเตรียมความพร้อมของผู้เรียน สำหรับดนตรีที่นำมาสอนควรเน้นแนวคิดด้านเสียงก่อนเล่นสัญลักษณ์ทางดนตรีและระยะเริ่มต้นควรใช้สัญลักษณ์ง่าย ๆ ที่เป็นรูปธรรมแทนเสียงดนตรี ระยะต่อมาจึงเปลี่ยนเป็นโน้ตดนตรีหรือสัญลักษณ์ดนตรี อีกทั้งการเล่นควรยึดหลักทักษะดนตรีโดยยึดทักษะใดทักษะหนึ่งโดยเฉพาะควบคู่ไปกับการเล่นทักษะอื่น ๆ และเนื้อหาดนตรีที่มุ่งเน้นควรเป็นไปในทำนองเดียวกัน นอกจากนี้ควรเน้นกิจกรรมสร้างกำลังใจในดนตรี เปิดโอกาสให้ผู้เรียนสัมผัสดนตรีทุกประเภทเพื่อให้ผู้เรียนรับรู้ดนตรีอย่างมีคุณค่า ซึ่งจะส่งผลให้เกิดความซาบซึ้งในสุนทรียะรสของดนตรีในอันดับต่อไป

2.2 เนื้อหาของกิจกรรมดนตรีในระดับประถมศึกษาควรเป็นเนื้อหาขั้นพื้นฐานซึ่งช่วยสร้างแนวคิดที่สำคัญของดนตรี โดยเฉพาะแนวคิดเกี่ยวกับจังหวะ ทำนอง ลีลา รูปแบบ และลักษณะของเสียง แนวคิดเหล่านี้ผู้เรียนสามารถพัฒนาไปได้อย่างลึกซึ้งพอสมควร ส่วนแนวคิดในเรื่องการประสานเสียงผู้เรียนสามารถเรียนรู้เข้าใจได้ในระดับประถมศึกษาปีที่ 4 ขึ้นไป

2.3 กิจกรรมการเล่นดนตรีควรเน้นการปฏิบัติเป็นหลักเพราะผู้เรียนในวัยนี้ยังสนุกสนานกับการได้เคลื่อนไหวหรือการร้องเพลง ผู้สอนจึงควรหาเทคนิควิธีเล่นดนตรีมาช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ควรเน้นทักษะดนตรีทักษะใดทักษะหนึ่งในแต่ละคาบของการเรียนเพื่อให้ผู้เรียนได้รับแนวคิดเกี่ยวกับเนื้อหาและทักษะนั้น ๆ อย่างเต็มที่ โดยมีทักษะอื่น ๆ ลอดแทรกผสมผสานด้วยเสมอ อีกทั้งผู้สอนควรประเมินผลการเล่นดนตรีทั้งในด้านปฏิบัติและทฤษฎีซึ่งควรทำทั้งในเวลาเรียนและหลังจากการเรียนเสร็จสิ้นเพื่อนำความสำคัญของดนตรีในลักษณะวิชาการสาขาหนึ่งที่ผู้เรียนควรได้ศึกษาหาความรู้

กล่าวโดยสรุป แนวทางการจัดกิจกรรมดนตรีในระดับประถมศึกษาจึงมุ่งหมายเพื่อพัฒนาความสามารถในเชิงดนตรีทั้งในด้านเนื้อหาและทักษะดนตรีขั้นพื้นฐาน ครูผู้สอนจึงควรคำนึงหลักการจัดกิจกรรมดนตรีให้มีความเหมาะสมสอดคล้องกับพัฒนาการการเรียนรู้ของผู้เรียนและธรรมชาติของดนตรีเป็นสำคัญ โดยคำนึงถึงความพร้อมและวัยของผู้เรียน เนื้อหาการจัดกิจกรรมการเล่น หลักและการจัดกิจกรรมการเล่น วิธีการวัดและประเมินผลดนตรี อีกทั้งประสพการณ์เสริมกำลังใจในดนตรีก็ควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนรับรู้ดนตรีทุกรูปแบบด้วย

3. หลักและวิธีการสอนดนตรีสากลขั้นพื้นฐานในระดับประถมศึกษา

3.1 หลักการสอนดนตรีโดยทั่วไป

ณรุทธิ์ ลูทธิจิตต์ (2531 ข) ได้เสนอหลักการสอนดนตรีที่น่าสนใจไว้

4 ประการและได้กล่าวถึงหลักการเรียนการสอนดนตรีในระบบเพสต์ลอรอสซี่ (Pestalozzi)

จำนวน 7 ข้อที่เป็นหลักการสำคัญรวมไว้ด้วย ในหลักการทั้งสองอย่างสามารถสรุปเป็นหลักการสอนดนตรีที่สำคัญได้ทั้งหมด 6 ข้อคือ

3.1.1 สอนให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ เกี่ยวกับเสียงดนตรีก่อนการเรียนรู้อัญลักษณ์ทางดนตรี

3.1.2 การสอนสาระดนตรีและจัดกิจกรรมดนตรีควรมีความเหมาะสมกับวัย ตลอดจนกิจกรรมควรมีความหลากหลาย

3.1.3 ผู้เรียนดนตรีควรมีส่วนร่วมในกิจกรรมดนตรีทุกประเภท

3.1.4 สอนสิ่งต่าง ๆ ทีละอย่างจากส่วนย่อยไปสู่ส่วนใหญ่ ฝึกปฏิบัติในแต่ละขั้นตอนให้ดีกว่าปฏิบัติสิ่งที่ยากขึ้น

3.1.5 สอนโดยให้ตัวอย่างและฝึกปฏิบัติก่อนสรุป เป็นหลักการ

3.1.6 สอนให้รู้สึกคิดวิเคราะห์และฝึกปฏิบัติอยู่เสมอ

3.2 วิธีการสอนดนตรีในประเทศไทย

นักการศึกษาดนตรีในประเทศไทยท่านได้ เสนอวิธีการสอนดนตรีสากลในระดับประถมศึกษาที่น่าสนใจ สรุปพอสังเขปได้ดังนี้ (ณรุทธิ์ ลูทธิจิตต์, 2531 ข)

3.2.1 วิธีการสอนแบบเน้นทักษะการเคลื่อนไหวของร่างกาย วิธีการนี้ หม่อมมธุณี บริพัตร ได้นำมาใช้สอนดนตรีโดยมุ่งให้ผู้เรียนได้ เรียนรู้ดนตรีด้วยการใช้พื้นฐานของการเคลื่อนไหวและทักษะดนตรีเป็นสื่อโดยการตอบสนองต่อดนตรี การควบคุมการเคลื่อนไหวและการปฏิบัติกิจกรรมการเคลื่อนไหวให้มีคุณภาพและเน้นการสร้างสรรคด้วยตนเอง ทักษะการเคลื่อนไหวแบ่งเป็น 3 ระดับตามความยากง่าย คือ ทักษะพื้นฐานเบื้องต้น ทักษะพื้นฐานขั้นกลาง และทักษะพื้นฐานขั้นสูง

3.2.2 วิธีสอนแบบเน้นกระบวนการแก้ปัญหา อรรพรรณ บรรจงศิลป์ ได้นำกระบวนการแก้ปัญหามาใช้สอนดนตรีในหลักการสำคัญ คือ ผู้เรียนจะได้รับปัญหาจากครูผู้สอน

และจะร่วมกันแก้ปัญหาโดยการคิดวิเคราะห์ ทดลอง และนำเสนอผลงานการแก้ปัญหาด้วย กระบวนการที่ผู้เรียนสามารถ เรียนรู้แนว คิดและทักษะดนตรีได้

3.2.3 วิธีการแบบสัมพันธ์กับทักษะทั้งสี่ของการเรียนภาษา วิธีการสอนแบบนี้ ริมลศรี อุปรมัย ได้นำมาใช้สอนดนตรีโดยมุ่งความสัมพันธ์ของดนตรีกับทักษะทางภาษา ผู้เรียนจะเรียนรู้นดนตรีด้วยการฟังดนตรีก่อน หลังจากนั้นจะฝึกการพูดเกี่ยวกับดนตรีหรือฝึกการร้องเพลงในระยะต่อมาก็จะเป็นการอ่านและเขียนสัญลักษณ์ทางดนตรีหรือโน้ตดนตรีตามลำดับ

3.3 วิธีการสอนดนตรีในต่างประเทศ

หลักการสอนดนตรีสากลในระดับประถมศึกษาของต่างประเทศที่น่าสนใจ และสามารถนำมาดัดแปลงใช้สอนดนตรีในระดับประถมศึกษาของไทยได้ พอจะกล่าวโดยสังเขป ดังนี้ (ณรุท ลูทริคิตต์, 2531 ข)

3.3.1 วิธีการสอนของดัลโครซ (Dalcroze) เน้นการเคลื่อนไหวเป็นหลัก โดยยึดหลักที่ว่า การเรียนรู้นดนตรีด้วยการเคลื่อนไหวร่างกายให้สอดคล้องสัมพันธ์จะทำให้การ เรียนรู้มีความหมายกับผู้เรียน การสอนจะสอนตามเนื้อหาของ การเคลื่อนไหวที่ ดัลโครซจัดไว้ 34 ข้อ ซึ่งเรียกว่า ยูริธึมมิก (Eurhythmic) การอ่านโน้ตจะใช้ระบบ โซลเฟจ (Solfège) และการสร้างสรรค์ในลักษณะอิมโพรไวเซชัน (improvisation) จะเป็นหลักการสำคัญของการสอนด้วย

3.3.2 วิธีการสอนของ ออร์ฟ (Orff) เน้นการคิดวิเคราะห์ สืบสาวเกี่ยวกับเสียง สืบสาวที่ว่า ว่าง ๆ รอบตัวอย่าง เป็นระบบสอดคล้องและสัมพันธ์กับการ เคลื่อนไหวในลักษณะการรับรู้และแสดงออก การสร้างสรรค์ดนตรีซึ่งเป็นผลรวมประสพการณ์ ดนตรีจะเน้นในขั้นตอนสุดท้าย นอกจากนี้ผู้เรียนจะ เรียนรู้เสียงโดยใช้สีลาการพูด การร้อง และการ เล่นดนตรีโดยเฉพาะ เครื่องดนตรีที่ออร์ฟประดิษฐ์ขึ้นซึ่งเป็นจุดเด่นของการสอนในระบบ นี้ การปฏิบัติกิจกรรมดนตรีทั้งปฏิบัติเดี่ยว และการผสมวงควบคู่กันไป

3.3.3 วิธีการสอนของโคดาไล (Kodály) เน้นการร้องเป็นหลัก การสอนจะใช้บทเพลงพื้นบ้านซึ่งถือเป็นดนตรีในลักษณะภาษาแม่ที่มีความใกล้ชิดกับผู้เรียน กระบวนการสอนยึดหลักพัฒนาการของเด็ก เป็นหลักการ เล่นอเนือหาดนตรีจัด เป็นขั้นตอนรัดกุม

จากง่ายไปหายาก มีการใช้สัญลักษณ์ต่าง ๆ ในลักษณะรูปธรรมเพื่อช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้ดนตรี ในลักษณะของเสียงได้ง่ายขึ้น การสอนจะเริ่มจากการฟังและร้องก่อนที่จะสอนอ่านและเขียน

3.3.4 วิธีการสอนคอมพรี เฮนซีฟ มิวสิเชียนชิพ (Comprehensive Musicianship) หรือระบบ CM เน้นหลักการจัดประสบการณ์ทางดนตรีในลักษณะของการผสมผสานกลมกลืนขององค์ประกอบดนตรีเป็นสำคัญ ผู้เรียนจะได้รับการฝึกให้เป็นผู้ฟัง ผู้แสดงและผู้สร้างสรรคดนตรีเพื่อให้เกิดความเข้าใจในสาระดนตรีทุกแง่มุม ซึ่งวรรณคดีดนตรี นำมาไว้จะมาจากทุกมุมโลกเพื่อผู้เรียนจะได้มีประสบการณ์ที่กว้างไกล ตลอดจนมีความยอมรับ และรู้จักคิดวิเคราะห์ วิเคราะห์ดนตรีอย่างมีหลักเกณฑ์

กล่าวโดยสรุป หลักการสอนดนตรีควรยึดหลักการสอนเสียงก่อนสอนสัญลักษณ์ทางดนตรี กิจกรรมดนตรีควรเหมาะสมกับผู้เรียน เน้นการปฏิบัติและฝึกให้รู้จักคิดวิเคราะห์ และสร้างสรรคดนตรี นักการศึกษาดนตรีได้เสนอแนะวิธีสอนดนตรีไว้น่าสนใจ คือ

วิธีสอนดนตรีในประเทศไทย ได้แก่ วิธีสอนแบบเน้นทักษะการเคลื่อนไหวของร่างกาย วิธีสอนแบบเน้นกระบวนการแก้ปัญหา และวิธีสอนแบบสัมพันธ์กับทักษะท่งสี่ของภาษา

วิธีสอนดนตรีในต่างประเทศ ได้แก่ วิธีสอนของดัลโครซ เน้นการเคลื่อนไหวร่างกายอย่างมีระบบ วิธีการสอนของออร์ฟ เน้นการคิดสร้างสรรค์ โดยการใช้เครื่องดนตรีประกอบ วิธีการสอนของโคดาเย เน้นการร้องโดยใช้บทเพลงที่พื้นฐานประกอบการสอนเป็นหลักและวิธีการของคอมพรี เฮนซีฟ มิวสิเชียนชิพ เน้นการจัดประสบการณ์ดนตรีแบบผสมผสานโดยเน้นให้ผู้เรียนเป็นทั้งผู้ฟัง ผู้แสดง และผู้สร้างสรรคดนตรี

จะเห็นได้ว่า วิธีการสอนดนตรีมีความแตกต่างกันออกไป การที่จะนำวิธีการสอนดนตรีแบบใดมาใช้ควรคำนึงถึงจุดมุ่งหมายในการสอนดนตรีของตนเป็นหลักแล้วอาจนำเอาวิธีการที่เหมาะสมมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมต่อไปได้

4. ดนตรีและชั้นพื้นฐานในหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521

หลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521 ได้กำหนดวิชาดนตรีและนาฏศิลป์ในกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัยที่ ๖ ด้วยกิจกรรมเพื่อการพัฒนาและการสร้างนิสัยที่ดีซึ่งประกอบด้วยจริยศึกษา ศิลปศึกษา พลศึกษา ดนตรีและนาฏศิลป์ กิจกรรมสร้างนิสัย (กรมวิชาการ, 2525)

วิชาดนตรีและนาฏศิลป์ทุกระดับชั้นแบ่งเนื้อหาและกิจกรรมออกเป็น 4 กิจกรรม คือ กิจกรรมเน้นจังหวะ กิจกรรมเน้นการร้องเพลง กิจกรรมเน้นการฟัง และกิจกรรมนาฏศิลป์ ซึ่งจุดมุ่งหมายของการสอนก็เพื่อให้เด็กเรียนได้แสดงออก มีความรู้ความเข้าใจในดนตรีและนาฏศิลป์ ตลอดจนมีประสบการณ์ทางดนตรีและนาฏศิลป์เพื่อการพัฒนาตนเองตามความสามารถ ในส่วนของดนตรีสากลหลักสูตรจัดไว้ในกิจกรรมเน้นจังหวะ กิจกรรมการร้องเพลงและกิจกรรมการฟังปะปนกันไป โดยกำหนดให้นักเรียนได้เริ่มเรียนตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จนถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ดังสรุปสาระสำคัญดังต่อไปนี้

4.1 เนื้อหาดนตรีสากลขั้นพื้นฐานในหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521

หลักสูตรกำหนดเนื้อหาการเรียนตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3-6 ดังนี้

4.1.1 เนื้อหาดนตรีสากลในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 (กรมวิชาการ, 2523) มีทั้งหมด 3 เรื่อง คือ ระดับเสียงโน้ตสากล (โด มี ซอล ลา) และสัญลักษณ์อัตราตัวโน้ตสากล (๑ และ ๒) และทักษะการฟังและร้องเพลงในอัตราจังหวะ $\frac{4}{4}$

4.1.2 เนื้อหาดนตรีสากลในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 (กรมวิชาการ, 2527) ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ จังหวะสากลและโน้ตสากลซึ่งเรื่องจังหวะสากลประกอบด้วยอัตราจังหวะของโน้ตดนตรีต่าง ๆ (๑ ๒ ๓ และ ๔) ชื่อและลักษณะอัตราจังหวะ $\frac{4}{4}$ $\frac{2}{4}$ ส่วนเรื่องโน้ตสากลประกอบด้วยระดับเสียงโน้ตสากล (โด มี ซอล ลา) บรรทัด 5 เส้น ตำแหน่งและลักษณะสัญลักษณ์ของโน้ตในบรรทัด 5 เส้น

4.1.3 เนื้อหาดนตรีสากลในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 (กรมวิชาการ, 2527) กำหนดเนื้อหา 2 ส่วน คือ โน้ตสากลในอัตราจังหวะ $\frac{4}{4}$ $\frac{2}{4}$ และ $\frac{3}{4}$ และประสบการณ์เสริมทักษะโน้ตสากล เนื้อหากำหนดเพิ่มเติมจากชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เล็กน้อย

4.1.4 เนื้อหาดนตรีสากลในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ยังกำหนดแบ่งเป็น 2 ส่วนเหมือนเนื้อหาในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เพียงแต่เนื้อหามุ่งทบทวนและเสริมประสบการณ์ดนตรีให้กับนักเรียนมากขึ้น

สรุป ดนตรีสากลในระดับประถมศึกษาหลักสูตรกำหนดให้เรียนตั้งแต่ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3-6 โดยเนื้อหาการเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3-4 จะเป็นเนื้อหาดนตรีเพื่อสร้างความเข้าใจในองค์ประกอบดนตรีขั้นพื้นฐาน ซึ่งส่วนใหญ่เป็นเรื่องของ

ระดับเสียงและจังหวะโน้ตลากล สัญลักษณ์โน้ตลากล ทักษะการฟังและร้องเพลงในอัตรา จังหวะต่าง ๆ ตลอดจนการใช้สัญญาณมือ ส่วนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 เนื้อหา ส่วนใหญ่ไม่แตกต่างจากเดิมมากนักแต่เนื้อหามุ่งเน้น เสริมประสบการณ์ด้านโน้ตลากลให้ผู้ เรียน ได้เรียนรู้มากขึ้น

4.2 วิธีสอนดนตรีลากลในหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521

แผนการล่องกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัยชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ตามหลักสูตร ประถมศึกษา พ.ศ. 2521 ได้เสนอแนะวิธีการสอนดนตรีลากลไว้พอจะสรุปได้ดังนี้คือ

4.2.1 เรื่องระดับเสียง ผู้เรียนจะฝึกร้องเพลง ร้องตามระดับเสียง และฝึกไล่เรียงเสียงขึ้น-ลงตามชื่อของตัวโน้ต ฝึกทำสัญญาณมือประกอบการร้องตามระดับเสียง พร้อมทั้งครูผู้สอนใช้เครื่องดนตรีต่างๆ ที่ใช้ทำเสียงและทำจังหวะประกอบการสอน การปฏิบัติ กิจกรรมดนตรีของนักเรียนทำเป็นกลุ่มและเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่มหลายกลุ่มล่สลับกัน

4.2.2 เรื่องอัตราตัวโน้ต ทักษะการฟังและร้อง เพลงในอัตราจังหวะ ต่าง ๆ นักเรียนจะฝึกเคลื่อนไหวร่างกายให้เข้ากับจังหวะด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น ย่ำเท้า ตบมือ พักหน้า ตัดมือ ก้าวเดิน ฯลฯ หรือเปล่งเสียง "ทา" ในอัตราจังหวะของ ♩ และ "ทา-เท" ในอัตราจังหวะของ ♪ นักเรียนฝึกปฏิบัติเป็นรายบุคคลหรือกลุ่ม ครูผู้สอน ใช้เครื่องดนตรีประกอบการกิจกรรมจังหวะ นักเรียนฝึกร้องเพลงและทำจังหวะประกอบ ฝึกการ เคลื่อนไหวพร้อมนับจังหวะประกอบในอัตราตัว โน้ตและจังหวะหยุด นอกจากนี้การล่องเล่นอเนก ให้ใช้แผนภูมิประกอบการเคาะจังหวะ แผนภูมิเพลง และการวัดผลประเมินผลจะดูจากการ ปฏิบัติกิจกรรมทางดนตรีเป็นหลัก

โดยสรุปวิธีสอนที่กำหนดในหลักสูตรได้ เสนอแนะให้ครูผู้สอนสอนทฤษฎี เกี่ยวกับโน้ตลากลควบคู่กันไปกับการฝึกกิจกรรมและทักษะทางดนตรีโดยใช้วิธีการต่าง ๆ ให้ เหมาะสม กิจกรรมเกี่ยวกับแนวคิดด้านจังหวะจะเน้นการเคลื่อนไหวของร่างกายให้เข้ากับ จังหวะ ส่วนกิจกรรมเกี่ยวกับระดับเสียง เน้นฝึกการร้อง การใช้สัญญาณมือประกอบการ ร้องตามระดับเสียง เป็นต้น

4.3 ปัญหาการล่อนดนตรีสากลในหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521

การล่อนดนตรีสากลขั้นพื้นฐานตามหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521

เท่าที่ผ่านมาปรากฏว่า ครูยังมีปัญหาในการจัดการเรียนการสอนและปัญหาการใช้หลักสูตร จากการสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนการสอนดนตรีสากลของครูผู้สอนระดับประถมศึกษาในงานวิจัยของ ลุ่มมาลี ขจรดำรงกิจ (2527) พบว่า ปัญหาการจัดการเรียนการสอนดนตรีสากลมีสาเหตุมาจากครูไม่มีความมั่นใจในการสอน นักเรียนขาดความสนใจในการเรียนดนตรีสากลและผลสัมฤทธิ์ในการเรียนดนตรีสากลต่ำไม่เป็นที่น่าพอใจของครูผู้สอน นอกจากนี้ในด้านวิธีล่อนดนตรีสากลขั้นพื้นฐาน จากการสำรวจพบว่าในเรื่องสังหระสากลครูผู้ล่อนดนตรีในระดับประถมศึกษาใช้เสียงร้องของนักเรียนเป็นสื่อการเรียนการสอนร้อยละ 60 ใช้เครื่องดนตรีประกอบการล่อนร้อยละ 10 ส่วนในเรื่องโน้ตสากลครูผู้ล่อนใช้เสียงร้องประกอบการใช้สัญญาณมือเพื่อแสดงระดับเสียงของโน้ตดนตรีร้อยละ 70 และใช้เครื่องดนตรีประกอบการล่อนเพียงร้อยละ 30 ซึ่งสภาพการล่อนลักษณะนี้อาจเป็นเพราะขาดงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์ เครื่องดนตรีจึงนับเป็นปัญหาที่สำคัญอย่างหนึ่ง

จากสภาพปัญหาดังกล่าวข้างต้นนี้และโครงสร้างและเนื้อหาของดนตรีและนาฏศิลป์ตามหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521 ยากเกินไปสำหรับเด็ก โดยเฉพาะโน้ตสากล (กรมวิชาการ, 2533) ในหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) จึงได้กำหนดเนื้อหาการล่อนดนตรีสากลในทุกระดับชั้น อย่างไรก็ตามจะขอกกล่าวถึงวิชาดนตรีและนาฏศิลป์ในหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) พอเป็นแนวทางเพื่อความเข้าใจอย่างสังเขปดังนี้คือ (กรมวิชาการ, 2533)

การเรียนการสอนวิชาดนตรีและนาฏศิลป์ตามหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) มีจุดประสงค์ให้นักเรียนเกิดความเพลิดเพลินในการแสดงออกกล้าแสดงออกและเกิดความเชื่อมั่นในตนเองและสามารถปฏิบัติได้ดี ตลอดจนมีลักษณะนิสัยที่ดีในการร่วมกิจกรรมดนตรี ส่วนทักษะและความถูกต้องเป็นจุดประสงค์รองลงไป

ขั้นตอนการล่อน ใช้วิธีฝึกปฏิบัติโดยใช้กระบวนการเรียนรู้และกระบวนการฝึกทักษะซึ่งมีอยู่หลายกระบวนการ เช่น กระบวนการกลุ่ม กระบวนการปฏิบัติ กระบวนการแก้ปัญหา ฯลฯ ดังนั้นครูผู้สอนต้องเลือกกระบวนการมาใช้ให้เหมาะสมกับรูปแบบของกิจกรรมการล่อนด้วย

กิจกรรมการล่อนแบ่งเป็น 3 กิจกรรม คือ กิจกรรมเน้นสังหวะ กิจกรรมการฟังและการร้องเพลง กิจกรรมนาฏศิลป์ ซึ่งการล่อนดนตรีและนาฏศิลป์ในแต่ละครั้งกำหนดวิธีการให้นำกิจกรรมทั้ง 3 กิจกรรมมาล่อนสัมพันธ์กัน กิจกรรมใดจะเน้นมากหรือน้อยเพียงไร ก็ขึ้นอยู่กับเรื่องหรือเนื้อหาที่จะล่อน

5. สื่อการล่อนดนตรีสากลขั้นพื้นฐานในระดับประถมศึกษา

ในระดับประถมศึกษาสื่อการล่อนเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจและเรียนรู้เนื้อหาสาระต่าง ๆ ได้ดี สื่อการล่อนดนตรีที่มีความสำคัญสรุปได้ดังนี้คือ

5.1 บทเพลง จัดเป็นสื่อการล่อนที่นำมาใช้เล่นมอ ประกอบด้วยบทเพลงร้อง บทเพลงประกอบการฟัง และบทเพลงประกอบการเคลื่อนไหว โดยเฉพาะเพลงร้องควรมีการพิจารณาเลือกให้มีความเหมาะสมกับวัยและระดับชั้นของผู้เรียน ตลอดจนเนื้อหาการล่อนด้วย

5.2 แผนภูมิและแผนภาพ เช่น แผนภูมิเพลง แผนภูมิสัญลักษณ์ทางดนตรี แผนภูมิแสดงรูปแบบหรือโครงสร้างทางดนตรี แผนภาพที่นำมาใช้ เช่น แผนภาพเครื่องดนตรี แผนภาพลักษณะวงดนตรี ฯลฯ เป็นต้น

5.3 เครื่องดนตรี เป็นสิ่งสำคัญในการใช้ประกอบกิจกรรมการล่อนดนตรีแยกได้ 3 ประเภทใหญ่ ๆ คือ

5.3.1 เครื่องดนตรีประกอบสังหวะ เครื่องกำกับสังหวะที่ผลิตได้เอง เช่น ไม้เคาะสังหวะ กรับ กระทบทราย เป็นต้น ส่วนเครื่องกำกับสังหวะสำเร็จรูป เช่น กลอง กิ่งล้ามเหลี่ยม แทมบูริน อุกซตุคู ฉาบ เป็นต้น

5.3.2 เครื่องดนตรีที่ทำทำนองได้ แบ่งเป็น 2 ลักษณะ คือ เครื่องตี เช่น ระนาดฝรั่ง (xylophone) โต้ะโทนิคเบล (diatonic bell) และเครื่องเป่า เช่น ขลุ่ยรีคอร์ดอร์ (recorder) ขลุ่ยโฟโตโฟน (flutophone) และเมโลดิก้า เป็นต้น

5.4 สื่อประเภทเสียง มีทั้งที่จัดเป็นวัสดุและอุปกรณ์ เช่น แผ่นเสียง แอปลเสียง แผ่นดิสก์ เครื่องเล่นแผ่นเสียง เครื่องเล่นแอปลเสียง เครื่องเล่นแผ่นดิสก์ ฯลฯ เป็นต้น

5.5 สิ่งพิมพ์ ได้แก่ สื่อประเภทเอกสาร หนังสือต่าง ๆ ซึ่งเป็นแหล่งค้นคว้าหาความรู้ หนังสือที่ควรจัดไว้ เช่น ตำราอนุกรมดนตรี พจนานุกรมดนตรี ประวัติ นักดนตรี ฯลฯ เป็นต้น

5.6 สื่ออื่น ๆ เช่น สไลด์ วัสดุทัศนหรือภาพยนตร์ที่เกี่ยวข้องกับดนตรี เป็นต้น

สรุป สื่อการสอนดนตรีที่มีอยู่หลายประเภทหลายลักษณะ สื่อการสอนเหล่านี้มีความสำคัญต่อการสอนดนตรีสากลโดยเฉพาะดนตรีสากลในระดับประถมศึกษา เพราะดนตรีเป็นเรื่องของเสียงที่ถือเป็นนามธรรม ครูผู้สอนจึงควรใช้สื่อการสอนช่วยให้ผู้เรียนสามารถเข้าใจองค์ประกอบของดนตรีได้ง่ายขึ้น ดังนั้นจึงเป็นหน้าที่ของครูผู้สอนที่ต้องเลือกสื่อการสอนที่มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับเนื้อหาและวัตถุประสงค์การสอนเพื่อให้นักเรียนมีพัฒนาการทางดนตรีได้ดีขึ้น

6. การวัดผลและประเมินผลการเรียนดนตรีสากลขั้นพื้นฐาน

ในการวัดผลประเมินผลการเรียนดนตรีควรคำนึงถึง โครงสร้างของลัระดนตรีควบคู่กับหลักการวัดผลประเมินผล ในที่นี้จะขอกล่าวเฉพาะประเด็นของการวัดผลประเมินผลด้านลัระดนตรีซึ่งแบ่งเป็น 3 ส่วน คือ

6.1 การวัดผลและประเมินผลเนื้อหาดนตรี เป็นการวัดผลเกี่ยวกับทฤษฎีโดยใช้แบบทดสอบลักษณะต่าง ๆ มีเพียงทักษะการฟังอย่างเดียวที่สามารถทดสอบโดยใช้แบบทดสอบได้ เพราะสามารถเขียนหรือบรรยาย หรือทำข้อสอบหลังการฟัง การวัดผลนี้จะครอบคลุมความจำความเข้าใจ การคิดวิเคราะห์ ฯลฯ ตามหลักการออกข้อสอบด้วย

6.2 การวัดผลและประเมินผลทักษะดนตรีจะเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติโดยตรง การสอบปฏิบัติด้านทักษะดนตรีมุ่งเน้นสอบเป็นรายบุคคลเพราะสามารถประเมินผลพัฒนาการด้านทักษะดนตรีได้ชัดเจน ดังนั้นในการวัดผลทักษะดนตรีจึงต้องใช้เวลาค่อนข้างมาก ครูผู้สอนควรคำนึงถึงเวลาที่กำหนดในแผนการสอนด้วย

6.3 การวัดผลและประเมินผลที่ค้นคิดดนตรี เป็นการประเมินผลอย่างหนึ่ง ที่เกี่ยวข้องกับความสุข ความพอใจ ความมีสุนทรียรสในดนตรี เป็นสิ่งที่อยู่ภายในจิตใจ อารมณ์ อาจแสดงออกมาหรือไม่ แสดงออกมาเป็นพฤติกรรมที่มองเห็นได้ชัดเจน ดังนั้น จึงเป็นการยากที่จะวัดผลหรือประเมินได้ในวิธีการอย่างเดียว การวัดผลลักษณะนี้ต้องใช้ ระยะเวลาาน เพราะต้องใช้เครื่องมือในการวัดผลหลายแบบจึงจะสามารถวัดได้

กล่าวโดยสรุป การวัดผลและประเมินผลการเรียนดนตรีแบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ ด้านเนื้อหาของดนตรี ด้านทักษะดนตรี และด้านที่ค้นคิดทางดนตรี ครูผู้สอนควรทำการ วัดผลและประเมินผลการเรียนดนตรีของนักเรียนให้ครอบคลุมในทุก ๆ ด้านเพื่อจะได้ทราบพัฒนา การทางดนตรีของนักเรียนในแง่มุมต่าง ๆ อีกทั้งการวัดผลครูผู้สอนจะต้องพิจารณาว่าควรใช้ การทดสอบลักษณะใดหรือวิธีใดถึงจะเหมาะสมกับการเรียนการสอนดนตรีของตนเอง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนดนตรีสากลขั้นพื้นฐาน

ผู้วิจัยขอ เล่นองานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ณ ที่นี้ โดยแบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ

1. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนดนตรีสากลขั้นพื้นฐานโดยกระบวนการ เรียนรู้ภาษา
 2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนดนตรีสากลในระดับประถมศึกษา
 3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการเรียนรู้ภาษา
1. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนดนตรีสากลขั้นพื้นฐานโดยกระบวนการ เรียนรู้ภาษา

งานวิจัยนี้ นับ เป็นงานวิจัยชิ้นแรก ที่ เล่นองการสอนดนตรีสากลขั้นพื้นฐานโดย กระบวนการเรียนรู้ภาษา ซึ่งยังไม่ถึงงานวิจัยอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องโดยตรงมาก่อน แต่ถ้าเปรียบหลัก และวิธีการสอนดนตรีของโคดาไล (Kodály) หรือวิธีสอนดนตรีของออร์ฟ (Orff) ที่เริ่ม สอนให้ผู้เรียนรับรู้และเข้าใจ เรื่องเสียงดนตรีด้วยการฟังก่อนที่จะสอนร้องหรือเคลื่อนไหว ระยะเวลา ต่อมาจึง เริ่มสอนอ่านและเขียนตามลำดับจะ เห็นว่ามีความคล้ายคลึง และสอดคล้องกับกระบวนการ สอนดนตรีในงานวิจัยนี้มาก ดังนั้นผู้วิจัยจึงขอ เล่นองงานวิจัยในส่วนที่เกี่ยวข้องกับวิธีสอนดนตรีของ โคดาไลและออร์ฟ ดังต่อไปนี้

ในปีคริสต์ศักราช 1973 ฮาร์เปอร์ (Harper, quoted in Bayless and Remsey, 1978) ได้ทำหาลักการล่อนของโคตตาย ไปทำการทดลองล่อนเปรียบเทียบการล่อนที่ครุตำเนินการอยู่โดยกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมเป็นนักเรียนระดับอนุบาลเพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนใน 3 ด้าน คือ ด้านทักษะการเห็น ด้านทักษะการฟัง และด้านทักษะการเรียนรู้สิ่งใหม่ ผลการวิจัยพบว่าทฤษฎีการล่อนแบบโคตตายล์ ช่วยส่งผลให้เด็กมีทักษะทางการเห็น การฟัง และการเรียนรู้ แตกต่างกันจากนักเรียนที่เรียนแบบเดิม มีผลสัมฤทธิ์ที่ดีกว่าในทุกทักษะ ซึ่งทำให้เด็กอนุบาลที่เรียนรูตามทฤษฎีของโคตตายล์ มีความพร้อมที่จะเรียนในระดับประถมศึกษาดีกว่าเด็กอีกกลุ่ม

จอห์นสโตน (Johnstone, 1973) ได้ทำวิธีการล่อนของออร์พมาทดลองล่อนโดยใช้ขลุ่ยรีคอร์เตอร์ ในหัวข้อวิจัยเรื่อง "การใช้ขลุ่ยรีคอร์เตอร์เป็นอุปกรณ์การล่อนดนตรีขั้นพื้นฐานในห้องเรียน" วัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อสร้างวิธีการล่อนดนตรีสากลขั้นพื้นฐานในห้องเรียนแบบต่าง ๆ โดยใช้ขลุ่ยรีคอร์เตอร์เสียงโซปราโนและเพื่อกำหนดว่าวิธีการดังกล่าวจะเหมาะสมกับนักเรียนในระดับความสามารถทางดนตรีระดับใด วิธีการวิจัยในครั้งแรกของการทดลองจำกัดให้ใช้เพลงในบันไดเสียงเพนทาโทนิค (pentatonic scale) ส่วนครึ่งหลังใช้วิธีการอื่น ๆ เช่น กิจกรรมจังหวะ ทำนอง การประสานเสียง ตัวอย่างประชากรเป็นนักศึกษา 2 กลุ่ม ในมหาวิทยาลัยโอเรกอน (Oregon) ตัวอย่างทั้งสองกลุ่มทำการทดลองก่อนและหลังการทดลอง ผลการวิจัยพบว่า หลังการทดลองกลุ่มตัวอย่างทั้งสองมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ในด้านความรู้สึกที่มีต่อระดับขั้นคู่เสียงและรับรู้เสียงในบันไดเสียงเมเจอร์ ไมเนอร์ และไม่มี ความแตกต่างกันทางด้านความเข้าใจในระดับเสียงและการได้ยินเสียงสั้น-ยาว

ลูมาลี ขจรดำรงกิจ (2527) ได้ทำการวิจัยเปรียบเทียบการล่อนดนตรีตามวิธีการล่อนของโคตตายล์และออร์พ โดยเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดนตรีสากลขั้นพื้นฐานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้ขลุ่ยรีคอร์เตอร์และใช้การขับร้อง กลุ่มตัวอย่างประชากรแบ่งเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มแรกเรียนโดยการใช้ขลุ่ยรีคอร์เตอร์ กลุ่มที่สองเรียนโดยใช้การขับร้อง ผลการวิจัยปรากฏว่า กลุ่มทดลองทั้งสองกลุ่มมีผลสัมฤทธิ์ทางการ

เรียนดนตรีสากลชั้นพื้นฐานไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญ .05 เมื่อพิจารณาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉพาะเรื่องพบว่า เรื่องชื่อและอัตราส่วนตัวโน้ต นักเรียนกลุ่มที่เรียนโดยใช้การะบ่งร้องมีผลสัมฤทธิ์สูงกว่านักเรียนกลุ่มที่เรียนโดยใช้กลุ่มรีคอร์ดอร์ ส่วนเรื่องอื่น ๆ อีก 5 เรื่อง คือ ระดับเสียงโน้ตเดี่ยว โดเดี่ยว ซี เมเจอร์ เครื่องหมายกำหนดจังหวะ $\frac{2}{4}$ และ $\frac{4}{4}$ จังหวะ การอ่านโน้ตและการเขียนโน้ต นักเรียนทั้งสองกลุ่มมีผลสัมฤทธิ์ในการเรียนไม่แตกต่างกัน

2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนดนตรีสากลในระดับประถมศึกษา

วัฒนา มัคคสมัน (2528) ได้ทำการทดลองสอนโน้ตเบื้องต้น โดยใช้เพลงพื้นบ้านอีสานแก่นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตัวอย่างประชากรแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง โดยกลุ่มควบคุมเรียนด้วยวิธีสอนตามแผนการสอนโน้ตสากลของกระทรวงศึกษาธิการ และกลุ่มทดลองเรียนด้วยวิธีสอนตามแผนการสอนโน้ตสากลโดยใช้เพลงพื้นบ้านอีสาน ผลการทดลองปรากฏว่า กลุ่มทดลองที่เรียนด้วยวิธีสอนตามแผนการสอนโน้ตสากลเบื้องต้นโดยใช้เพลงพื้นบ้านอีสานกับกลุ่มควบคุมที่เรียนด้วยวิธีสอนตามแผนการสอนของกระทรวงศึกษาธิการ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญ .01 แต่พฤติกรรมทางการเรียนไม่แตกต่างกัน

สุนันท์ ล้อยเจริญ (2529) ได้ทำการวิจัยเพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ในการเรียนโน้ตสากลของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จากการสอนที่ใช้เปียโนกับการสอนที่ใช้บัตรคีย์บอร์ด กลุ่มตัวอย่างประชากรแบ่งออกเป็น 8 กลุ่ม ดำเนินการสอนโดยใช้เปียโน 4 กลุ่ม และอีก 4 กลุ่ม ดำเนินการสอนโดยใช้บัตรคีย์บอร์ดเป็นสื่อ ผลการวิจัยปรากฏว่า ผลสัมฤทธิ์ในการเรียนโน้ตสากลของนักเรียนกลุ่มที่เรียนจากการสอนที่ใช้เปียโนกับกลุ่มที่เรียนจากการสอนที่ใช้บัตรคีย์บอร์ด ไม่แตกต่างกันที่ระดับความมีนัยสำคัญ .05 และผลจากการสัมภาษณ์เพื่อศึกษาการผลิตและการใช้บัตรคีย์บอร์ดในการสอนโน้ตสากลแก่นักเรียนพบว่า นักเรียนยอมรับร้อยละ 83.75 ส่วนที่เหลือร้อยละ 16.25 ไม่ยอมรับ

อรรชรณ บรรจงศิลป์ (2518) ได้ทำการศึกษาองค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์กับความถนัดทางดนตรีของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 152 คน โดยใช้แบบทดสอบ

ความถนัดทางดนตรีของซีฮอร์ ฉบับปรับปรุง ปี ค.ศ. 1960 แบบสอบถามสิ่งแวดล้อมทางดนตรี และแบบสำรวจความสนใจดนตรี เป็นเครื่องมือในการวิจัย ผลการวิจัยพบว่า

1. ความถนัดทางดนตรี มีความสัมพันธ์ทางบวกกับสิ่งแวดล้อมทางดนตรีและความสนใจดนตรี

2. สิ่งแวดล้อมทางดนตรีและความสนใจดนตรีสามารถใช้เป็นตัวทำนายความถนัดทางดนตรีได้ แม้ว่าประสิทธิภาพในการทำนายจะไม่สูงนัก

3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการเรียนรู้ภาษา

จากวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องจะเห็นว่า นักการศึกษาหรือนักภาษาศาสตร์ได้นำกระบวนการเรียนรู้ภาษามาใช้เป็นหลักในการสอนภาษาโดยทั่วไป โดยเฉพาะภาษาต่างประเทศ ซึ่งวิธีการสอนภาษาแบบต่างประเทศหลายวิธีได้ยึดหลักการสอนตามกระบวนการเรียนรู้ภาษา เช่น วิธีสอนแบบฟัง-พูด (Audio-Lingual Method) หรือวิธีสอนตามหลักภาษาศาสตร์ (Linguistic Method) เป็นต้น ในที่นี้ผู้วิจัยขอเสนองานวิจัยเกี่ยวกับวิธีสอนแบบฟัง-พูด หรือวิธีสอนตามหลักภาษาศาสตร์ที่เป็นการสอนตามกระบวนการเรียนรู้ภาษา พอเป็นแนวทางในการศึกษาดังต่อไปนี้

ฟิชเชอร์ (Fisher, 1962) ได้ทำการวิจัยเรื่องการใช้วิธีการทางภาษาศาสตร์ และวิธีสอนแบบเน้นการฝึกพูดปากเปล่าในการสอนเสริมวิชา "composition" ผู้วิจัยแบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมโดยกลุ่มทดลองได้รับการสอนด้วยวิธีการสอนแบบภาษาศาสตร์และเน้นการฝึกพูดปากเปล่า ส่วนกลุ่มควบคุมสอนด้วยวิธีใช้แบบเรียนวิธีเก่า ผลการวิจัยพบว่า วิธีการสอนแบบเน้นการฝึกพูดปากเปล่าด้วยวิธีการทางภาษาศาสตร์มีประสิทธิภาพต่อนักเรียนที่เรียนเสริมมากกว่าวิธีการแบบเก่า ซึ่งวัดได้โดยคะแนนก่อนและหลังการสอนด้วย ปรากฏว่าการประเมินผลทั้งหมดยืนยันว่า วิธีสอนตามหลักภาษาศาสตร์แบบเน้นฝึกพูดปากเปล่านั้นมีประสิทธิภาพสูง

ริฟเวอส์ (Rivers, 1968) ได้กล่าวถึงการทดลองของเชอร์เรอร์ (Sherreer) ในปี ค.ศ. 1960-1962 ว่า เชอร์เรอร์ (Sherreer) ได้ทำการวิจัยเพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ของการสอนแบบฟัง-พูด (Audio-Lingual Method) กับแบบเดิม

(Traditional) และแบบผสม (Multiple-Approach Method) โดยแบ่งผู้เรียนภาษาเยอรมันในมหาวิทยาลัยโคโลวาโต ออกเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มควบคุมใช้การสอนแบบเดิมและแบบผสม กลุ่มทดลองใช้วิธีเรียนแบบฟัง-พูด ผลการทดลองสรุปได้ว่า

1. กลุ่มทดลองมีทักษะในการฟัง สัมผัสความ เข้าใจสัญลักษณ์และเลียนแบบภาษาได้ดีกว่ากลุ่มควบคุม
2. ในด้านการพูด กลุ่มทดลองพูดภาษาต่างประเทศได้ดีขึ้นกว่าเดิม และมีสัมฤทธิ์ผลในการพูดสูงกว่ากลุ่มควบคุม
3. ในด้านการเขียน กลุ่มควบคุมมีทักษะในการเขียน ตลอดจนการแปลภาษาต่างประเทศได้ดีกว่ากลุ่มทดลอง

ภัทรา เชนพวัล (2505) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การวัดผลการสอน article โดยวิธี Aural-Oral Approach ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1" ซึ่งเป็นการทดลองสอนภาษาอังกฤษด้วยวิธีฟัง-พูด (Audio-Lingual Method หรือ Aural-Oral Method) โดยทดลองก่อนทดลองสอน หลังจากนั้นทำการสอนเรื่อง "articles" กับกลุ่มตัวอย่าง แล้วทดลองด้วยแบบทดสอบชุดเดิมหลังการสอนเสร็จสิ้นลง ผลการวิจัยปรากฏว่า ค่าคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างประชากรภายหลังจากการสอนด้วยวิธีฟัง-พูดมีค่าสูงกว่า ก่อนที่จะได้รับการสอน สรุปได้ว่า นักเรียนมีพัฒนาการสูงขึ้นหลังการสอน

จุรีย์ จิระกุล (2512) ได้ทำการวิจัยเปรียบเทียบวิธีการสอนภาษาอังกฤษแบบวิธีแปลกับแบบวิธีของภาษาคำศัพท์ โดยกลุ่มตัวอย่างประชากรเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 2 กลุ่ม ผลการวิจัยปรากฏว่า นักเรียนกลุ่มแรกที่ได้รับการสอนแบบวิธีของภาษาคำศัพท์มีความสามารถในการเข้าใจในการฟังดีกว่านักเรียนกลุ่มที่สองที่ได้รับการสอนแบบวิธีแปล แต่ความสามารถในด้านการอ่านนักเรียนกลุ่มแรกจะดีกว่านักเรียนกลุ่มที่สอง

ยุวดี ทองคำวรรณ (2512) ได้ทำการวิจัยสำรวจความคิดเห็นของครูโรงเรียนลำริต (มัธยม) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่สอนภาษาต่างประเทศ (อังกฤษและ

ฝรั่งเศส) ต่อวิธีการสอนภาษาตามหลักภาษาคำศัพท์ กลุ่มตัวอย่างประชากรเป็นครูโรงเรียน
 ล่าริต (มัธยม) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่สอนภาษาอังกฤษในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 และ
 ครูที่สอนภาษาฝรั่งเศสตั้งแต่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3-5 ผลการวิจัยสรุปได้ว่า ครูส่วนมากเห็นว่า
 วิธีสอนตามหลักภาษาคำศัพท์สามารถนำมาใช้ได้ผลดีพอใช้ในโรงเรียนไทยและควรนำวิธีการสอน
 นี้มาใช้ในทุกระดับชั้นเรียน ปัญหาที่ครูหนักใจเมื่อดำเนินการสอนคือมักเรียนขอให้เทียบเป็น
 ภาษาไทย ไม่สนใจขณะครูพูด เป้าหมายต่อการฝึกทักษะและครูไม่มีเวลาเตรียมการสอน
 นอกจากนี้ถึงแม้ว่าการสอนด้วยวิธีนี้จะสอนได้ช้าแต่ก็ช่วยให้นักเรียนได้ฝึกทักษะครบทั้ง 4 ด้าน
 คือ ฟัง พูด อ่าน และเขียน ตามลำดับ

กล่าวโดยสรุป ในงานวิจัยส่วนแรกจะเห็นว่าการสอนดนตรีสากลในแนวทางของ
 กระบวนการเรียนรู้ภาษาตามวิธีการสอนของ โคตตายล์และออร์ฟ ช่วยให้ผู้เรียนมีพัฒนาการทาง
 ดนตรีได้ในระดับหนึ่ง ซึ่งก็สัมพันธ์กับงานวิจัยส่วนที่สามที่กล่าวถึงวิธีการสอนภาษาตามกระบวน
 การเรียนรู้ภาษาก็ส่งเสริมและพัฒนาทักษะทางภาษาได้ดีกว่าวิธีสอนภาษาแบบอื่น ๆ เช่นเดียวกัน
 ในงานวิจัยส่วนที่สอง เป็นงานวิจัยในลักษณะขั้นที่มุ่งศึกษาวิธีสอนดนตรีสากลในระดับประถมศึกษา
 เพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถทางดนตรีของผู้เรียน ซึ่งจะเห็นได้ว่าการวิจัยด้านการสอน
 ดนตรีสากลในประเทศไทยมีอยู่น้อยมาก แต่อย่างไรก็ตามงานวิจัยเหล่านี้ก็เป็นแนวความคิด
 พื้นฐานขั้นต้นเพื่อการศึกษาวิจัยในขั้นที่กว้างไกลในอนาคตต่อไปได้

ศูนย์วิทยทรัพยากร
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย